

 FARELLA

Revista de Llançà

Festa d'Estiu 1995

FISCAL
LABORAL
COMPTABLE
MERCANTIL
C. ASSEGURANCES

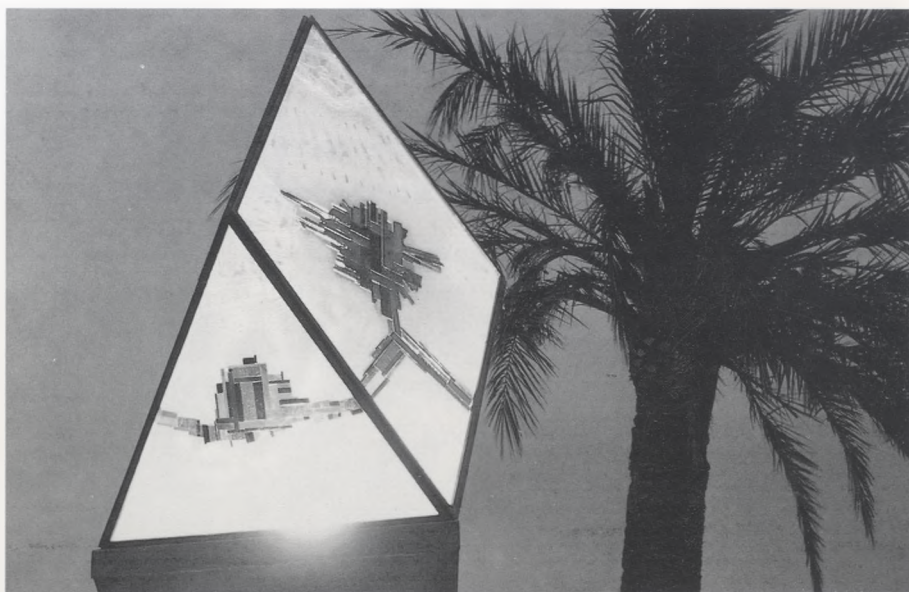
FEM COSTAT A LA SEVA EMPRESA

Bones Festes

Av. Pau Casals, 23, 1r, 4a - Tel. (972) 12 03 02 - Fax (972) 12 03 02 - 17490 LLANÇÀ (GIRONA)
FIGUERES, OLOT, GIRONA, LLANÇÀ, BANYOLES I BARCELONA

MOTS AL VENT

 **Arxiu
Municipal
de Llança**

Pumareda

COM EN UN FAR

Del Sant Jordi d'enguany, en què vam inaugurar el monument-mausoleu de Pere Calders, me n'han quedat vives en el record dues imatges: la de "Tísner", loquaç i bonhomiós, explicant les anècdotes viscudes en companyia del seu cunyat i amic; i la de Domènec Fita, amb la veu trencada pel plor, en recordar l'exili de l'escriptor desaparegut.

Avel·lí Artís, amb la seva jeia de pirata bonifaci, ens contava les partides d'escacs jugades a Mèxic amb Calders, quasibé en clau surrealista, mentre l'autor de *L'ombra de l'atzavara* cantussejava velles melodies amb la lletra canviada, en un exercici d'inconscient improvisació: *Si Adelotra se fuera con lto... Mariposas en flor, que voláis sin motor...* O aquella partida que, al cap de més d'una hora de joc, van descobrir que jugaven sense un dels reis i es van passar una bona estona buscant-lo sota els mobles. La fantasia, la imaginació sense límits de Calders, el seu món màgic, explicat a un nivell íntim i cordial.

Aquest mateix home, Pere Calders, les cendres del qual resten en un extrem de la platja del Port, com en un far lluminós abocat a la mar. L'emoció de Fita, després: "Aquesta gent que van haver de marxar de la seva terra, dolorosament, i que llavors, anys després, quan ja quasibé s'havien integrat a un altre país, decideixen tornar a casa...". Domènec Fita, l'artista autor del monument, dret sobre les seves crosses, plorava pels altres, ell, que ha estat i és mestre en el dolor.

Sensibilitat, profunda humanitat, amaraven els mots d'aquests dos homes, marcats a foc per la vida, en evocar el gran absent. L'altre dia vaig llegir, en una entrevista a l'*Avui*, el següent judici de "Tísner": "La vida és sols una llarga marrada, al final de la qual, amb una mica de sort, ens trobem exactament allà on érem el dia que començàvem".

Desesperança, segur. Lúcida desesperança, em temo. A mi, malgrat tot, em resulten més reconfortants, en la seva fina ironia, les paraules de Calders que estan gravades en el seu monument llançanenc: "Aleshores jo, sense el pes de la carn, em sentiré deslligat de mans. I, si finalment resulta que n'hi ha, aniré al cel, on passaré una llarga temporada". És de *Cròniques de la veritat oculta*. Mai més ben dit.

Després de vint-i-nou juliols entre nosaltres, a Llança, no m'hauria pensat mai, Pere, que hi restàreu per sempre. Des del vostre far, veureu néixer encara tantes albes!

FARELLA
Revista de Llança
Núm. 1 / Agost 1995

Impressió: Gràfiques PUJOL - Figueres
Dip. Leg.: GI-1327-95

PORTADA: "Flors", aquarel·la
de Josep Antoni
Gallego, de
l'Escola Municipal
d'Arts Plàstiques.
Composició:
Rafael Borràs.

A MITJA TARDA

Car l'amour et la mort n'est qu'une même chose.

Pierre de Ronsard

Hem retrobat l'estiu, i veiem les gavines revolant per l'illot sobre l'escuma encesa. La noia que miràvem, amb bikini vermell, acarona el company ajagut a la sorra. Pinzellades canviants, blavoses, verdosenques, mirallegen inquietes dessota els vells llaguts, mentre un sol inclement arrossega la tarda, amb campanades greus, al sot de les muntanyes. Només un breu instant, en la veu dels amics, les bombolles del cava espurnegen daurades. Tot ens pren i se'n va, a l'ombra de les barques, com l'onada que mor i l'onada que arriba... Car l'amor i la mort són la mateixa cosa.

Oriol Pau

RONDALLES D'ALTRE TEMPS

D'un llibre de Frederic Marès, publicat el 1971 per l'Institut d'Estudis Empordanesos, anoto algunes rondalles populars que, segons contava el conegut escultor, va recollir el seu avi, alcalde del Port de la Selva a finals del XIX. La gràcia senzilla, de vegades amb un punt de picardia, la força vital d'aquestes cançons, ens porta el record d'una altra època. Quan els homes dels nostres pobles esmerçaven el seu delit entre la vinya i la mar i les petites feixes d'hort vora la riera, allà on les dones, quan l'aigua era generosa, rentaven la roba de bon matí.

De vegades, traspuen aquestes rondalles un humor excèntric i descordat o un enginy pueril: "Un cego estava mirant / com se cremava una casa. / Un mut estava cridant / i un baldat traginant aigua". "Ninetes de la Selva / que tot ho voleu saber: / A una lliura de cireres / quants pinyols hi pot haver?".

Altres cops, reflecteixen les rivalitats de campanar, entre els pobles veïns: "A Llançà toquen a

missa / i a la Vall ja hi han tocat; / a la Selva la comencen / i al Port ja han acabat". O com aquella altra, que recorda les estrofes de l'antiga *Cançó del navegant*: "A Llançà són les boniques; / a la Vall, ja no pas tant; / a la Selva, les fumades; / i al Port, la flor del ram".

També hi trobem –no podia ser altre!– el tema amorós, amb un pòsit d'erotisme més o menys encobert, però sempre present: "Rondalles són rondalles / i rondalles són cançons, / i no hi ha millor joguera / que minyones amb minyons". "El dia que em vaig casar / vaig tenir una gran ventura; / tot m'ho donaren plegat: / diners, dona i criatura". "Nineta, si tu ho volies, / no ho sabria pas ningú; / ens fariem una nina / que seria per jo i tu"...

El filó resulta inesgotable. La deua poètica vesava pròdiga en aquell temps. Segur que cadascuna d'aquestes composicions va tenir un autor concret: terrassà, pescador, sagristà... El cas és que el poble les va fer seves. I aquesta és la seva gràcia:

deixar de ser d'un, per esdevenir de tots. Ara, potser, els qui llavors feien rondalles serien guionistes de televisió, qui sap... Altrament, la galanesa i frescor d'algunes d'aquestes rondalles em té el cor robat. Tanco la tria amb tres d'una delicada bellesa, on apareix la noia casadora que parla amb sa mare, en la millor tradició de la lirica popular d'arreu, des de l'Edat Mitjana: "Mare, si em doneu marit, / no me'l deu mestre de cases; / sempre estaria amb un ai / que me'l porten mort a casa". "Mare, si em doneu marit, / no me'l deu pas traginer; / així com maten el matxo, / també maten la muller". I finalment: "Mare, si em doneu marit, / mariner me'l vulgueu dar. / Amor de mariner, mare, / ja mai no es pot oblidar".

Arxiu / Pau

I és que la mar, des de sempre, ha donat sentit a aquests pobles.

Josep M. Salvatella

HOSTAL CAN NARRA

Especialitat en peix

Carrer Castellar, 37
Tel. 38 01 78
EL PORT DE LLANÇÀ

BA
BUXEDA
GRUP D'ASSESSORS

*Fiscal • Laboral • mercantil
- comptable • assegurances*

Li Desitja Bona Festa

Nicolau Salmerón
(pàrquing bombers)
Tel. i Fax 12 09 94
17490 LLANÇÀ

ZURICH ASS.
J. BUXEDA
AG.170066-5

EL PARADÍS INSUBORDINAT

Els caps més occidentals de la costa atlàntica tenen regust de llegenda i de tragèdia. El mar es desplega en tota la seva immensitat; gran i feréstec, suggereix monstres, naufragis, mons nous i perilloses rutes.

El Mediterrani és un mar molt més domèstic. A la costa, els pobles s'arrecren plàcids. Alguns treuen el nas entre els turons. Però no hi ha monstres, ni rutes perilloses, ni nous continents per descobrir. El nom ho diu tot: Mediterrani. Enmig de la terra, aquest mar vell ha servit de ruta per al comerç i de comunicació dels pobles que s'emparen a la seva riba.

I tanmateix hi ha un indret feréstec, no gens domèstic ni protegit. Té un nom amb reminiscències d'immolació, de lloc sagrat. Es tracta d'una punta de terra, la més oriental: el cap de Creus. Per terra el travessen camins tortuosos i per mar hi ha esculls i corrents que cal conèixer si ens volem aventurar a resseguir-lo.

Quan s'acaba el dolç sorral de la badia de Roses, els contraforts del Pirineu s'alcen imponents abans de submergir-se en el mar. Comença un paisatge geològic i primigeni, de pedra fosca, de llum intensa, d'arbres retorçats pel vent de tramuntana. És lloc d'extremes, d'amagatalls, d'abruptes penya-segats, de roques encalladores, creuat per velles llegendes de contrabandistes.

Enmig de tanta geologia, va néixer un poble: Cadaqués. D'esquenes a la terra ferma,

la història de Cadaqués s'escriu precisament a partir del seu aïllament. Una considerable flota mercant li va donar riquesa; el vi -d'aigua amb prou feines en tenen- li va donar un cert renom. Abans de la fil·loxera, aquestes muntanyes agrestes estaven poblades de vinyes i, en un esforç pacient, generacions anònimes van configurar l'impressionant paisatge de les feixes que, a poc a poc, va desapareixent. Un dels testimonis més monumentals del treball de la terra de secà es fon en mans de l'erosió dels anys. No hi ha res a fer.

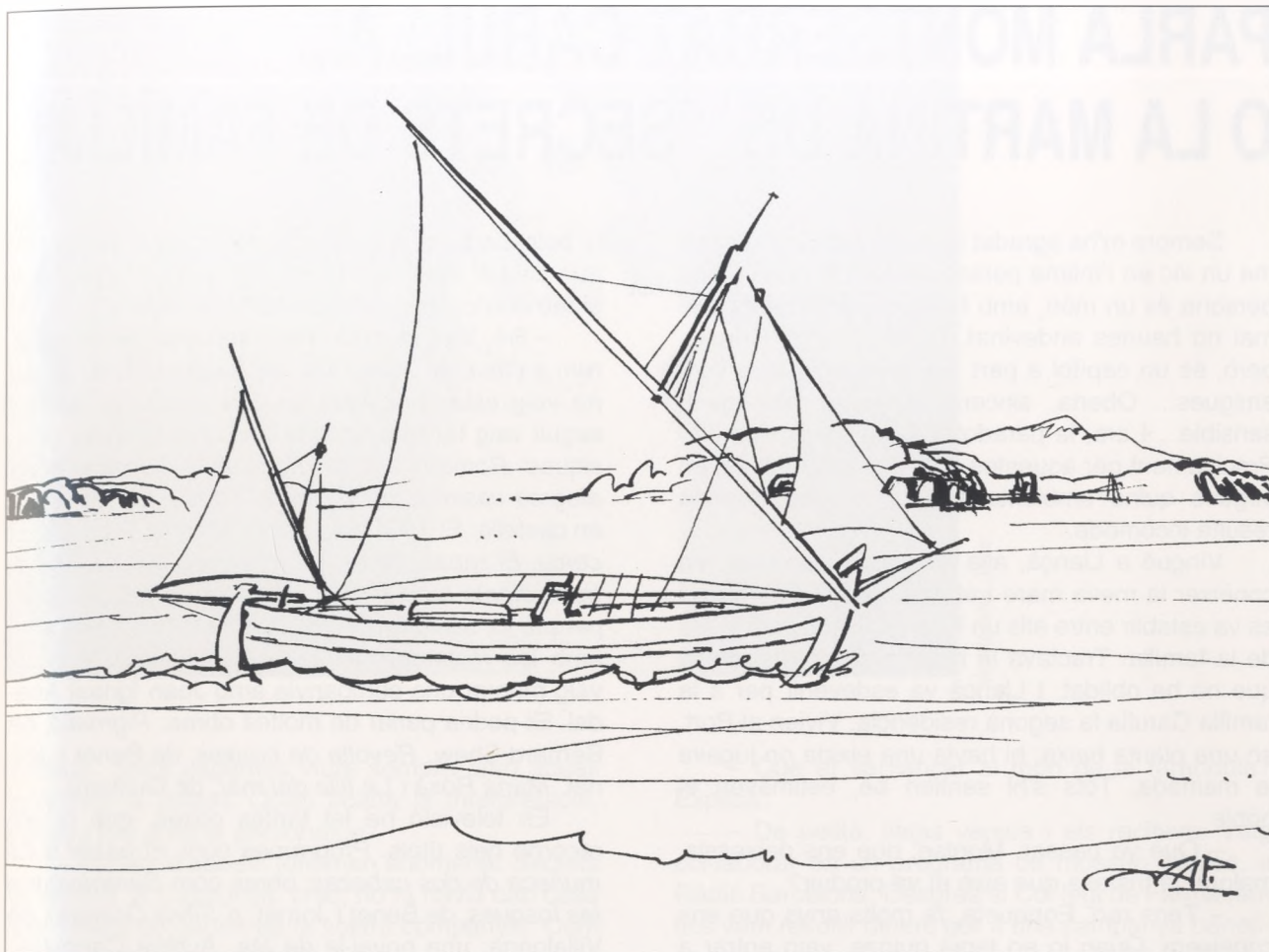
A la serra de Rodes, que solda el cap de Creus al continent, hi ha un altre monument que testimonia la gran importància d'aquest particular racó de món: el monestir de Sant Pere de Rodes. El romànic, que al llarg del Pirineu és amable i somrient -Taüll, Sant Martí del Canigó, Sant Miquel de Cuixà, Ripoll, Sant Joan de les Abadesses...-, a la serra de Rodes es mostra amb tota la seva magnificència feudal i terrible. La silueta d'aquest monestir és formidable i cap de les reconstruccions successives no han aconseguit, per sort, subjugar-la gens. El pas dels segles i les repetides espoliacions, li han anat arrencant tots els ornaments i, com les muntanyes que l'acullen, no fa concessió a res superflu. És un romànic fonamental i eixut, de cara al mar, amb l'única reserva del color de la pedra que el camufla i, de lluny, el confon amb l'accidentada serrallada.

En altre temps, aquestes muntanyes eren

LLANÇÀ

MUSEU DE L'AQUAREL·LA
FUNDACIÓ J. MARTÍNEZ LOZANO

*Un museu únic.
Una visita obligada
per als aimants de l'art*

JAP

poblades de boscos. Els topònims encara en són testimoni: el Port de la Selva, la Selva de Mar... D'aquells antics boscos, les tales, el foc i l'erosió no n'han deixat cap rastre. Una garri-ga immensa els substitueix, malgrat alguns esforços esparsos de repoblació forestal.

Quan el visitant arriba a la Selva de Mar, normalment el sorprenen dues coses: no hi ha ni selva ni mar. Però el llogarret és una petita delícia. Els carrers i les cases velles recorden l'alt Pirineu i només l'olor de mar que arrossega la brisa traeix la seva autèntica ubicació.

Baixant de la Selva de Mar, s'arriba al Port de la Selva. La disposició de les cases, l'església al capdamunt, la badia d'aigües quietes, la majestuositat de les muntanyes que l'encerclen, en fan un paratge d'una bellesa excepcional.

Però tota la carretera que ressegueix la costa, passant per Llançà, fins a Portbou i, encara més al nord, fins a Cotlliure, és –pai-

satgísticament parlant– d'una singularitat absoluta. La idea que aquesta zona geogràfica formi una subcomarca natural no és pas nova, gent més documentada que no pas jo n'han parlat extensament. I Llançà –com a mínim pel que fa al sector corresponent a l'Estat espanyol– n'és un punt estratègic. El tren, la bona carretera cap a l'interior, el port, en fan una vila esplèndidament comunicada. Aquest és un dels secrets del seu progrés actual. El Port de Llançà no para de créixer i es va configurant, cada cop més, amb una forta personalitat marinera i distesa.

I és que aquest paisatge encara és un paradís insubordinat. La civilització no ha aconseguit subjugar-lo del tot. No hi ha grans blocs, ni grans hotels, ni turisme de masses. I els que en gaudim, tenim un únic desig: que continuï així, que no s'espantlli.

Àngels Gardella

PARLA MONTSERRAT CARULLA... O LA MARTINA DE "SECRETS DE FAMÍLIA?"

Sempre m'ha agradat fer entrevistes, endinsarme un xic en l'íntima personalitat de la gent. Cada persona és un món, amb facetes inesperades que mai no hauries endevinat. La Montserrat Carulla, però, és un capítol a part. Fa tants anys que som amigues... Oberta, sincera, honesta, intel·ligent, sensible... I ara, la paradoxa. Com ho explicaré?... Precisament per aquestes qualitats immutables, en segons quins ambients socials, el seu tarannà resulta incòmode.

Vingué a Llançà, allà pels anys seixanta. Va conèixer la meva mare i el meu germà Francesc i es va establir entre ells un lligam afectiu, com si fos de la família. Tractava la mare amb una tendresa que no he oblidat. I Llançà va esdevenir per a la família Carulla la segona residència. Vivien al Port, en una planta baixa; hi havia una eixida on jugava la mainada. Tots s'hi sentien bé, estimaven el poble.

– Què va passar, Montse, que ens deixessis, malgrat la tristesa que això et va produir?

– Tens raó, Enriqueta, fa molts anys que ens coneixem. Quan jo en tenia quinze, vaig entrar a treballar al Col·legi de Farmacèutics i vaig tenir la sort d'estar a les teves ordres. Jo era una nena despistada, introvertida. Vas tenir molta paciència amb mi. D'allà va néixer aquesta amistat, que ha perdurat. De tu vaig aprendre a ser generosa, a conèixer el país i la seva gent, a estimar la llengua. Te n'estaré sempre agraïda.

Jo era molt feliç a Llançà, però vaig tenir mala sort. Em vaig comprar un terreny en zona semi-intensiva, on no es podia edificar sense un mínim de 400 m². L'Ajuntament franquista va donar permís d'obra en un solar de 150 m². Al costat del meu terreny pretenien aixecar un nyap immens. Els vaig posar un interdicte i es va parar l'obra. Llavors van fer un nou Pla Parcial i pretenien fer passar una carretera pel mig de la meva propietat. Vam anar a judici. Vaig perdre a l'Audiència de Barcelona, però vaig guanyar al Suprem. Mentrestant, Llançà anava creixent. La caseta de pescadors que tenia llogada, la volien convertir en un bloc d'apartaments. Jo estava separada, amb quatre criatures al meu càrrec. Vaig renunciar a anar a Llançà. Després vaig trobar a Saus, prop de Camallera i de l'Escala, una casa vella, que he anat arrançant durant vint anys. És gran, hi cabem tots. Però penso molt en Llançà, l'enyoro moltíssim.

– Si no fos que això ho ha de llegir altra gent,

hi bolcaria tot el meu afecte. Però anem per feina, que diria el president Pujol. Per què no m'exposes el teu currículum professional? Provem-ho?

– Bé. Vaig debutar l'any seixanta, amb *Soparem a casa*, de Josep Ma. de Sagarra. Amb Sagarra vaig estar vinculada un cert temps, ja que tot seguit vaig fer tres adaptacions d'ell, d'obres clàssiques: *Romeu i Julieta*, *El fiscal Requesens* i *Les alegres casades de Windsor*. També he fet teatre en castellà. El 1964 vaig anar a Madrid. Recordo *El cerco*, *El zapato de raso*, *La dama duende*, *A Electra le sienta bien el luto*... Vaig tornar a Catalunya, perquè jo, sempre que he anat a Madrid, hi he anat amb les maletes, mai amb els baguls. Després, vaig muntar una companyia amb Joan Ignasi Abadal. Et podria parlar de moltes obres: *Pigmalió*, de Bernard Shaw, *Revolta de bruixes*, de Benet i Jornet, *Maria Rosa* i *La filla del mar*, de Guimerà...

En televisió he fet tantes coses, que ni em recordo dels títols. Programes com *El bazar* o *La muñeca de dos cabezas*; obres com *Berenàvem a les fosques*, de Benet i Jornet, o *Sílvia Ocampo*, de Villalonga; una novel·la de Ma. Aurèlia Capmany, *Vindrem a dinar*... En cinema, poca cosa. Quan tenia divuit anys, *Surcos*, de Nieves Conde; després, *Vida de família*, *La revolta dels ocells*, *L'autopista*. Estic molt satisfeta de *Companys, procés a Catalunya*, de Josep Ma. Forn.

– Amb quin personatge t'has sentit més identificada?

– Potser el que recordo amb més afecte és la Roseta Fernández del *Pigmalió*, també l'Àgata de *La filla del mar*... Últimament, un personatge que m'ha agradat fer és la senyora Conway d'*El temps i els Conway*. Tots els personatges que he fet me'ls he estimat, d'alguna manera.

– Montse, la teva professió exigeix una gran ductilitat, penso. Com t'ho fas per submergir-te en l'ànima de cada personatge?

– Treballant. Treballant molt. Llegint-me el guió, veient per on va el personatge, intentat treure-li el suc, creient-me'l... Fins que aconseguixo que això que és només un fantasma es converteixi en un ésser real, en la meva persona.

– Aquest esforç diari, no et deixa exhausta? Quan abandones l'escenari, quina poció et prens per recuperar la pròpia personalitat? Com t'ho fas, Montse?

– Una vegada he assajat, m'he barallat amb el personatge, l'he estrenat, quan surto del teatre me

Montserrat Jolis

n'oblido. Seria espantós viure sempre amb aquell fantasma al costat. Quan acaba la interpretació, s'acaba per a mi el personatge.

– Parlem d'aquest fenomen anomenat *Secrets de família*. A Catalunya, crec, no hi havia cap casa que deixés de gaudir de la vostra companyia. Com es pot explicar aquest fet?

– Realment, *Secrets de família* va superar les previsions. Hem tingut uns mitjans, un equip entusiasta, una direcció que ha pogut reunir un *casting* molt bo... Les coses s'han fet bé. Era un repte, perquè *Poble Nou* va tenir molta audiència. Però ho hem aconseguit. Hem arribat, realment, a gairebé totes les cases de Catalunya.

– Qui ets tu, la Montserrat o la Martina? Jo, que et conec tant, no sabria precisar on acaba l'una i comença l'altra...

– La Martina i jo tenim força punts coincidents. Ella és una dona que viu molt pendent de la família, se sacrifica per ella, intueix el que els pot passar... A mi, com a moltes mares d'arreu, també em passa això. Per bé que sóc bastant més emancipada que la Martina. Tinc una professió que em permet realitzar-me, però que no em resta gens de la dedicació que he de tenir per als meus.

– Projectes? No fareu *bolos* aquest estiu? M'agradaria tant que vinguéssiu a Figueres, o a Girona...

– Quan al novembre acabem *Secrets de família*, el projecte de TV3 és fer la segona part de *Oh, Europa!*, que es dirà *Oh, Espanya!* Quant a *bolos*, a la televisió no se'n fan; i al teatre, cada vegada menys. Em sap greu, perquè m'agrada estar en contacte amb la gent de les comarques.

– Què et va llançar al món de la faràndula? Explica...

– De petita, llegia versos i els recitava. Vaig col·laborar en un programa de mossèn Tàpies, a Ràdio Barcelona. Després al Col·legi de Farmacèutics vam recollir diners per a una campanya benèfica que feien en Dalmau i en Vinyes, a Ràdio Nacional, i els hi vam portar. Al senyor Vinyes li va fer gràcia la meua manera d'expressar-me i em va fer participar en un curset per a locutors. El vaig aprovar, però la meua veu era massa infantil. No vaig ser locutora, però vaig entrar a muntatge musical. I d'aquí, la meua primera relació amb la gent de la ràdio, el teatre i el cinema.

– Finalment, què en penses de l'actitud de la Unió Europea davant el conflicte de Bòsnia? Jo sento una profunda vergonya de pertànyer al gènere humà. Què hi dius, Montse?

– Estic totalment d'acord amb tu. Això de Bòsnia és una vergonya. Fins que la Unió Europea no tingui clar que s'ha d'anar a l'Europa dels pobles, aquest problema el tindrem sempre. S'ha de respectar el dret dels pobles a l'autodeterminació. S'ha de dir prou als nacionalismes imperialistes. La gent s'estima la seva cultura, la seva llengua, i se'ls ha de respectar. És un moment molt perillós, una ombra negra plana sobre Europa, en aquests moments a Bòsnia i a Txetxènia. Però pot planejar sobre altres pobles. Esperem, i desitgem, que no sigui sobre el nostre.

– Moltes gràcies pel temps que ens has concedit, Montse. El poble de Llançà, però, s'ho mereix i t'ho agrairà.

Enrica Heras i Borrell

CLUB ESPORTIU LLANÇÀ: EL CAMÍ DE L'ÈXIT

UNA GRAN TEMPORADA

Per primera vegada en la seva història, el CE Llançà ha assolit pujar a la categoria Regional Preferent. Tot ha estat fruit d'una magnífica campanya, enguany, amb una plantilla que, tant al terreny de joc com dins els vestidors, ha estat un model de germanor. A més, cal subratllar-ho, molt ben dirigits per un home que és, al meu criteri, un dels millors entrenadors que ha passat pel club: Marcel·lí Coto. L'ascens no ha estat, doncs, una casualitat i podem dir que durant tota la temporada han jugat com a campions, donant espectacle cada diumenge, tret d'un dia o dos en què les coses no van sortir com un voldria.

Des de la primera jornada fins a la número vint-i-tres, vam anar sempre al davant de la classificació; llavors, des d'aquesta jornada, vam ocupar el segon lloc, en una lluita dura i contínua amb l'Amer. Al final, per un sol punt no vam ésser campions. Es va jugar la promoció d'ascens contra l'equip barceloní del Turó de la Peira. En el partit d'anada, a Llançà, es va guanyar per 5 a 2, i es va perdre a la tornada per 2 a 1.

Hem de destacar que en tota la temporada el CE Llançà no ha perdut cap partit a casa, cosa que dóna idea de la seva regularitat. Els dos porters

que s'han alternat sota els pals –Salvatella i Fàbrega– han estat els menys golejats del grup. I l'equip, juntament amb l'Amer, també és el que ha encaixat menys gols. Quant a efectivitat atacant, hem estat segons, a un gol de l'Amer.

La plantilla, aquesta temporada, estava formada pels jugadors següents: Fàbrega, Xavi, Paco, Lluís, Fernando, Ramon, Teixidor, Pujadas, Giró, Pons, Valverde, Crusset, Font, August, Garcia, Monturiol, Juanjo, Salvatella, Echegoyen i el juvenil Balín, que també va jugar. De tots aquests jugadors, resten a l'equip en la temporada que aviat començarà: Fàbrega, Salvatella, Xavi, Paco, Lluís, Fernando, Teixidor, Pujadas, Giró, Valverde, Crusset, August, Monturiol, Echegoyen i les noves incorporacions: Arturo (juvenil). Lloveras (Roses), Martín i Ferreiro (Sant Pere Pescador) i Àlex (l'Escala).

Esperem que les coses vagin el millor possible en el pas per aquesta categoria, que suposo que serà difícil. En nom propi i en el de tota la Directiva, demano als socis i als aficionats el màxim suport, tant material com moral. Així es farà realitat allò que diu l'última estrofa de l'himne del Club: "Molt d'afany de superar / volem tots i sobretot / que amb l'escut de les tres llances / el nostre club sigui el millor".

Pròsper Pumareda

Pumareda

UN PLANTER INESGOTABLE

Fa uns anys, quan es va produir el relleu de Josep Vila pel president actual, l'amic Vicenç Pumareda, aquest ens deia que els objectius primordials del Club eren, concretament: fomentar l'esport de base, la construcció del nou camp municipal i l'ascens de categoria. Tot això podem dir que ja és una realitat. Tenim un magnífic camp de futbol, aquest any s'ha aconseguit el desitjat ascens a la categoria Preferent i, ara mateix, set equips de futbol base practiquen esport de competició.

Segons com, podríem dir que són els esportistes de Llançà els qui, des dels començaments de la història del Club, han fet que aquest any s'hagi aconseguit per primer cop la nova categoria. El Club ha tingut sempre un gran nivell de jugadors de casa, del planter. Al llarg dels temps, alguns han destacat no sols en l'àmbit local, sinó que ho han fet també en equips de categoria molt superior. Recordem, per exemple, Jeroni Feliu, Pujol i "Falet" Mallol, que varen ser jugadors del Figueres, i, és clar, en "Xicu"

Barris, que, a més del Figueres, també fou jugador de l'Espanyol, l'Europa i el Maó. Recordem tanmateix, que a Llançà, en els anys de la postguerra, hi havia dos equips: l'Arenas, del port, i el Club Esportiu, a la vila.

Malauradament, des de fa temps el primer equip no ha comptat amb el total de la plantilla de jugadors locals, per raons diverses, però, això sí, les directives actual i anteriors sempre han dirigit els seus esforços en aquest sentit.

Ara la plantilla compta aproximadament amb la meitat de jugadors del poble; Geni Fàbrega, Paco Pérez, Ramon Sánchez (darreument ha signat pel Banyoles), Lluís Fernández i Xavier Calsina són els més significatius. A tots plegats, i als seus companys, els volem felicitar per la gran temporada i l'ascens tan merescut.

Desitgem que la nova plantilla, els tècnics i la Junta Directiva aconsegueixin uns bons resultats en la nova categoria, i que siguin dignes de la brillant tradició del futbol llançanenc.

Jaume Coll i Solà

pastisseria

Carrer Major, 2 - Tel. 38 02 72 - **LLANÇÀ**

Plaça del Port, 1 - Tel. 38 03 94 - **EL PORT DE LLANÇÀ**

granja, fleca i pastisseria

TOCS

Carrer Castellar, 31 - Tel. 38 03 93 - **EL PORT DE LLANÇÀ**

Compri joies a

Joieria i Rellotgeria

FORTUNA

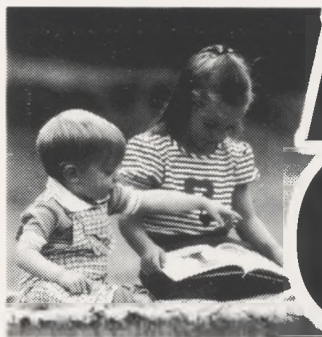
Pagarà a poc a poc o deixarà de pagar

Representant a Llança: NEUS FULCARÀ
FLORS SUEN - C/ Palandriu, 11 - Av. Mestral, 15

GRILL - BAR

*Pati
Blanc*

Rafael Estela, 6
17490 LLANÇÀ

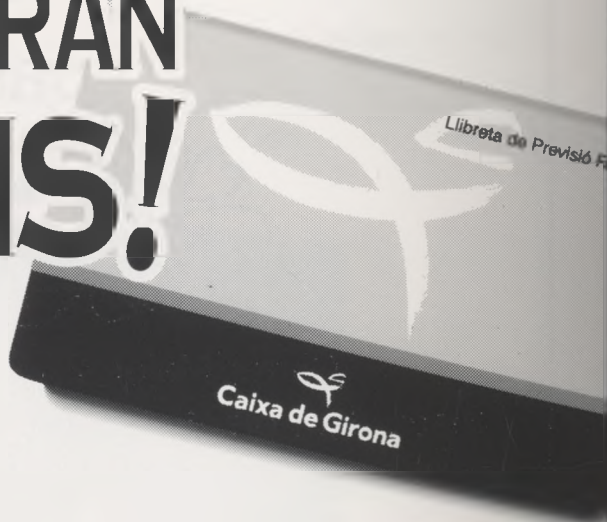
**AVIAT SERAN
GRANS!**

Asseguri'ls, des d'ara mateix, un bon futur
amb la Llibreta de Previsió Familiar.

La Llibreta de Previsió Familiar,
és una assegurança
que garanteix als seus fills
els diners que puguin necessitar
quan siguin grans
per fer realitat
els seus projectes i il·lusions.

Per a més informació dirigiu-vos
a qualsevol oficina de la

Caixa de Girona
SOLUCIONS PRÀCTIQUES

BIBIANA, COM UNA ESPIGA D'OR

Ella és la Pubilla de Llançà 1995. Alta i fina, d'un ros madur els cabells, com les espigues de blat en els camps de juny. Setzena Pubilla d'aquesta època, porta amb orgull aquest títol que la legitima com a exemple i paradigma d'aquest poble que l'ha vist créixer des de fa disset anys: Llançà.

DADES PERSONALS

Nom i cognoms: Bibiana Torres Carreras.

Lloc i data de naixement: 13 de febrer del 1978, a Figueres.

Domicili: Gardissó, 55, 1r B.

Professió: dependenta de comerç.

Data de proclamació com a Pubilla: 21 de gener de 1995.

VINT PREGUNTES, VINT RESPOSTES

– *Quants amics, o amigues, de veritat, penses que tens?*

– Un.

– *La qualitat que prefereixes en un home?*

– Que sigui simpàtic i divertit.

– *I en una dona?*

– Que es pugui confiar en ella.

– *Què mires primer d'una persona, en conèixer-la?*

– La seva personalitat.

– *Tres coses que t'emportaries a una illa deserta.*

– Hams, fil per pescar i un ganivet.

– *Viure de dia o viure de nit?*

– Les dues coses són bones.

– *Quina estació de l'any prefereixes?*

– L'hivern.

– *Quin esport practiques?*

– Cap.

– *Què t'hagués agradat fer que no hagis pogut?*

– M'agradaria haver pogut anar de vacances, aquest any.

– *El teu color preferit per vestir?*

– El negre.

– *Una música que recordis amb emoció.*

– La de *When a man loves a woman*, de Percy Sledge.

– *El darrer llibre que has llegit.*

– *Viven*, de P. Paul Read.

– *Una ciutat que voldries conèixer.*

– Londres.

– *Una persona que admiris molt.*

– El meu avi.

– *El teu animal preferit.*

– El lloro.

– *La cançó diu: salut, diners i amor. Posa'ls per ordre d'importància a la teva vida.*

– Salut, amor i diners.

– *La teva platja preferida.*

De Llançà, és clar.

– Grifeu.

– *Què li falta a Llançà?*

– Una piscina municipal.

– *I què li sobra?*

– Res. Està molt bé tal com

és.

– *Què t'agrada més de ser Pubilla de Llançà?*

– Què estic realitzant actes que només els podré fer aquest any, així que, ara que puc, els aprofitaré al màxim.

JMS

APRECIEM EL QUE TENIM?

Sempre he tingut un interès professional per saber què carai pensen els altres alcaldes empordanesos del nostre poble. No creieu que val la pena? Aquesta no ha estat una tasca fàcil, perquè de vegades els alcaldes semblen ministres i els seus secretaris, guàrdies civils; amb els respectes que tots plegats em mereixen. Segurament he fet més de setanta trucades en tres dies, com a redactor de Serveis Informatius d'Onda Rambla Catalunya. A molts no els he trobat, els altres estaven de vacances, i els que m'ho han posat més senzill han estat els que gestionen poblacions amb més habitants.

FB – Què pot pensar de Llançà l'home que pràcticament distribueix tot el turisme de Catalunya?

PERE BRUGAT, ALCALDE DE LA JONQUERA

– *Parleu:* De Llançà cal ressaltar el seu típic paisatge, comú al nord de la Costa Brava, i la tranquil·litat que té a diferència d'altres poblacions costaneres. Són importants les obres de reforma i remodelació que s'hi han fet i que li donen molt atractiu per al turisme. Estic convençut que cada vegada anirà a més.

– *Relació:* La relació de la Jonquera amb Llançà és cordial, com amb els altres pobles de la comarca, tant a nivell d'ajuntaments com de veïns.

– *Visita:* El que més m'agrada és la netedat que hi ha, el paisatge, la imatge que ofereix i, a més, els bons restaurants que té. Sóc un assidu visitant de Llançà, no a l'estiu, sinó a la primavera i a la tardor.

FB – No he tingut cap problema per parlar amb el senyor Armangué. És interessant tenir l'opinió del nou alcalde de la capital de l'Alt Empordà. Sembla que hi haurà continuïtat, com a mínim de sentiments.

JOAN ARMANGUÉ, ALCALDE DE FIGUERES

– *Parleu:* Llançà és una vila turística i marinera, que té un gran atractiu, enclavada en un paratge important per a tots nosaltres, que és tot el cap de Creus. Forma part d'aquesta zona, d'un gran valor paisatgístic. També té l'atractiu de ser una vila amb molta tradició cultural. Des de Figueres, valorem de forma positiva el que aporta als valors empordanesos la vila de Llançà.

– *Relació:* Figueres té relació des de sempre amb tots els pobles i viles del nostre Empordà.

Relació com a capital que som de la comarca amb els seixanta-vuit municipis que la componen, sobretot amb les viles més grans, com Llançà, Roses, Castelló d'Empúries, l'Escala... Amb Figueres, són les poblacions que fan de motor de l'economia comarcal. La nostra principal activitat és el turisme i aquestes viles hi aporten un alt valor afegit. Figueres ofereix bàsicament l'aspecte museístic, des del Museu Dalí, al del Joguet, o al de l'Empordà, completament important a l'oferta dels altres pobles per als visitants.

– *Visita:* Conec Llançà, el visito i hi passo moltes vegades al llarg de l'any. M'agrada el Port i algunes cales, com la Farella o el Cau del Llop. Se'n troben poques, com aquestes, avui dia a la Costa Brava. Destacaria la tradició marinera i pescadora del Port de Llançà i l'atractiu de les seves cales. Cal reconèixer l'esforç que des de fa uns anys ha fet Llançà, per anar renovant la seva zona urbana i cal constatar les millores urbanístiques a l'entorn de la vila. Vull valorar aquest esforç de millora en la imatge del poble de cara als seus visitants.

FB – És molt interessant veure des de la perspectiva del temps com evolucionen els pobles. Les comparacions són sempre odioses, per aquest motiu cal no defallir.

PACO MARTÍNEZ, ALCALDE DE PORTBOU

– *Parleu:* Conec Llançà des de l'any 1980 i ha sofert canvis importants a nivell del Port. Ha tingut un creixement turístic que li ha donat un altre aire. Això ha comportat construccions que han millorat la qualitat de vida.

– *Relació:* Tot i que tenim la mateixa costa, banyada pel Mediterrani, som bastant diferents. Portbou era pioner a tot l'Empordà, encara que, en aquests moments, anem una mica de cap per avall. Nosaltres tenim una estació internacional i la gent viu principalment d'això. A Llançà es viu sobretot del turisme.

– *Visita:* Sí que el conec i hi passo sovint. Quan hi ha massificació, no agrada tant. Vull dir que Portbou conserva encara l'encant de la tranquil·litat, però si es vol un poble turístic calen infraestructures, com un port. Llançà té una sèrie de serveis que el nostre poble no té. Treballarem amb entusiasme per posar-nos a la seva alçada. Anem per darrera, però treballant algun dia us podrem atrapar.

FB – Segones residències.

JOSEP MARIA GUINART, ALCALDE DE L'ESCALA

– *Parleu:* Per nosaltres, Llançà està situat al nord del cap de Creus i darrera l'Albera. És un punt de destinació desitjat quan es vol sortir d'allò habitual. Hi ha molta gent que, quan vol anar a mar fora de l'Escala, té tirada per les platges de Llançà. La tendència no és anar cap al sud –l'Estartit, Palafrugell o Pals– sinó cap al nord. Llançà és un poble amb problemes similars als de l'Escala. Té una estructura socio-econòmica molt definida, amb alguns hotels i sobretot segones residències amb una tradicional cultura gastronòmica i un port.

– *Relació:* Cal tenir en compte dues vessants. Una, la relació d'amistat i companyonia amb el vostre alcalde, en Salvatella, i l'altra, a través de les accions conjuntes de promoció. Amb altres pobles veïns, com Roses i Castelló, hem fet promocions específiques en el camp turístic, per exemple a Bilbao, a Tolosa, Brussel·les... Ha estat una primera col·laboració, que podem valorar positivament, entre aquests quatre ajuntaments.

– *Visita:* Visito Llançà tres o quatre cops l'any. Especialment abans i després de l'estiu, perquè no hi ha els problemes de l'aglomeració. Del vostre poble m'agrada l'estètica, l'entorn visual del Port, la zona nàutica, la part pesquera i els espigons que hi ha vora la platja.

FB – La magnitud de la tragèdia. Pol sense pal·liatius del turisme gironí, cal el seu exemple per

no caure i repetir errors. El senyor Pàramo té temps d'estimar altres pobles...

CARLES PÀRAMO, ALCALDE DE ROSES

– *Parleu:* Com a alcalde de Roses, voldria manifestar la meua enveja (entre cometes) de Llançà, per l'estabilitat política que ha tingut des que hi ha ajuntaments democràtics. Això s'ha notat en l'avenç de la població, en les obres fetes i en el fet de ser un poble molt ben arreglat. Teniu un passeig molt bonic, ben cuidat, un port esportiu, cosa que nosaltres, a Roses, estem intentant tirar endavant. Darrerament, hem col·laborat amb el vostre Ajuntament pel subministrament d'aigua, des de la mancomunitat que vam iniciar Castelló, Roses i Cadaqués. En aquest moment, doncs, amb Llançà som socis en el tema de l'aigua.

– *Relació:* A nivell d'ajuntaments hi ha bona relació, amb Llançà som poblacions germanes, amb característiques comunes. Pobles on la gent es guanyava la vida amb la pesca i l'agricultura de secà, Llançà i Roses han tombat cap al món del turisme i ens hem anat desenvolupant paral·lelament.

– *Visita:* Bé, no hi ha res que em desagradi. M'agrada sobretot l'arbre monumental que teniu al mig de la plaça, les esglésies romàniques del vostre terme –algunes restaurades– i també donar alguna volta pel Passeig Marítim, que és de les coses més agradables que hi ha. Veure la subhasta del peix i l'ambient mariner, un ambient de poble com el que a mi m'agrada. Roses és molt a prop de Llançà i no passen, com aquell qui diu, un parell de mesos sense que hi hagi de raure altra volta. Els diferents actes que es fan, quan els alcaldes ens convidem uns als altres, també fan que pugui venir sovint. I per motius personals, o quan has d'anar al Port de la Selva i t'atures a Llançà a prendre un cafè. M'agrada estar a la vora del mar, veure el Castellar...

FB – Poques són les coses que es poden afegir a aquest seguit d'impressions copsades al vol d'un cop de telèfon. Tot aquest reportatge ha estat fet sota la identitat que m'atorga la meua feina a Barcelona. Ara, però, caldrà afalagar els veïns.

Francesc Buxedal i Aliu

EL CENTENARI DE LA POESIA

“LA SARDANA”, DE JOAN MARAGALL

L'Empordà és la més coneguda de les comarques catalanes. La seva popularitat es deu, en gran part, a la sardana i als literats de la comarca, i de fora d'ella, que li han prodigat llurs elogis. La bibliografia referent a l'Empordà és tan extensa que l'escriptor valencià Joan Fuster havia dit, amb ironia, que “ocupa el trenta per cent de la literatura catalana”.

Encapçalant l'estol d'il·lustres forjadors de la personalitat col·lectiva de l'Empordà, destaca el nom de Joan Maragall. Sense ell, ni l'Empordà ni la sardana haurien assolit el mític simbolisme actual. En els Jocs Florals de Barcelona de 1892, Maragall va hi participar amb una poesia que va passar desapercebuda al jurat. Dos anys més tard, al 1894, amb lleugers retocs, la va presentar nova-

ment, i aleshores es premià la que havia d'esdevenir una de les pàgines antològiques de la nostra literatura: *La Sardana*.

La nostra dansa, que Jacint Verdaguer i el bisbalenc Ramon Masifern ja havien glossat anteriorment, en les estrofes de Maragall adquireix una nova dimensió. Com digué el mestre Joan Llongueres, “el verb arborat i enaltidor del poeta elevà poderosament la nostra sardana a la categoria de símbol i, des d'aquell moment, la dansa senzilla i engrescadora del poble prengué en l'esperit i en la intenció de tots els bons fills de la terra un nou sentit ple de misteriosa transcendència”.

La dedicació de Maragall a la sardana fou contínua. Encisat de la frescor de les obres de Pep Ventura i de Josep Serra, que ell sovint interpreta-

LA SARDANA

I

La sardana és la dansa més bella
de totes les danses que es fan i es desfan;
és la mòbil, magnífica anella
que amb pausa i amb mida va lenta oscil·lant.
Ja es decanta a l'esquerra i vacil·la;
ja volta altra volta a la dreta dubtant,
i se'n torna i retorna intranquil·la
com mal orientada l'agulla d'imant.
Fixa's un punt i es detura com ella...
del contrapunt arrencant-se novella
de nou va voltant.

La sardana és la dansa més bella
de totes les danses que es fan i es desfan.

II

Los fadrins, com guerrers que fan via,
ardits la puntegen; les verges, no tant;
mes, devots d'una santa harmonia,
tots van els compassos i els passos comptant.
Sacerdots els diríeu d'un culte
que en mística dansa se'n vénen i van
emportats per lo símbol oculte
de l'ampla rodona que els va agermanant.
Si el contrapunt el bell ritme li estrella,
para's suspesa de tal meravella...

El ritme tornant,
la sardana és la dansa més bella
de totes les danses que es fan i es desfan.

III

El botó d'eixa roda, quin era
que amb tal simetria l'anava centrant?
Quina mà venjativa i severa
buidava la nina d'aquest ull gegant?
Potser un temps al bell mig s'hi apilaven
les garbes polsoses del blat rossejant,
i els suats segadors festejaven
la pròdiga Ceres saltant i ballant...
Del contrapunt la vagant cantarella
és estrafeta passada d'ocella
que canta volant:

La sardana és la dansa més bella
de totes les danses que es fan i es desfan.

IV

No és la dansa lasciva, la innoble,
els uns parells d'altres desaparellant;
és la dansa sencera d'un poble
que estima i avança donant-se les mans.
La garlanda suaument es deslliga;
desfent-se, s'eixampla, esvaint-se al voltant;
cada mà, tot deixant a l'amiga,
li sembla prometre que ja hi tornaran.
Ja hi tornaran, de parella en parella!
Tota ma pàtria cabrà en eixa anella,
i els pobles diran:

la sardana és la dansa més bella
de totes les danses que es fan i es desfan.

va al piano, es convertí en un actiu propagador de la sardana entre la burgesia barcelonina que s'aplegava a l'entorn de l'Orfeó Català. Fruit d'aquesta sembra fou la fundació de la cobla "Els Rossinyols de Sarrià", integrada per universitaris, entre els quals hi havia un fill seu. L'any 1901, Maragall va posar lletra a la sardana *Per tu ploro*, de Pep Ventura, i el 1908 va escriure *L'Empordà* que, musicada pel mestre Enric Morera, havia d'esdevenir el nostre exultant himne comarcal.

Ningú com Maragall ha sabut copsar el sentit social i democràtic de la sardana, tal com ho féu en el magistral discurs dels Jocs Florals de Figueres de l'any 1906: "La vostra sardana s'ha fet la dansa catalana perquè és una dansa de reis: tothom hi va a una, però cadascú hi entra i en surt quan vol; i mentre és a dins se subjecta a la llei de son compàs, que és com si diguéssim el ritme de la vida social, la llei igual per a tots i, no obstant, a mida de cada u; que el vell la dansa com a vell, el jove com a jove, la dona com a dona, ei nin com a nin, sense que per això l'un embarassi l'altre, ni ningú perdi el majestuós acompassament del tot; i quan no vol seguir més, marxa a son arbitri, deixant a llur plaer als que vulguin seguir-lo; mentre hi és,

es lliga a tots per les mans; mes les mans són franques de prendre i de deixar. Voleu entrar-hi?: la rodona s'obre i dues mans us prenen. Voleu sortir-ne?: aquelles mateixes mans us solten lliure i la rodona, tornant-se a tancar, segueix impertorbable la seva rítmica llei. Feu el que vulgueu, mai no hi feu nosa, perquè mai hi feu falta; i a mercè d'aquesta santa llibertat, la rodona s'eixampla o s'estreny, és xica o és grossa, és de tres o de tres-cents, però tan sardana fan tres-cents com tres; és unió i llibertat alhora; és la dansa federal que ajunta els homes lliures i els pobles lliures: és la dansa catalana. Sí, l'esperit de la sardana és l'esperit mateix de Catalunya".

A cap poble de l'Empordà no hauria de mancar un carrer dedicat a Maragall. Sovint s'ha retret als empordanesos un cert *xovinisme*. Però, qui no se sentiria cofoi davant la salutació que el poeta ens adreçà en la seva visita a Figueres?: "Salut, noble Empordà, cel ventejat, terra neta, mare de gent valenta i franca, hostel del treball i sa alegria, pubilla del Pirineu i el mar, capçal de la pàtria, mirall de Catalunya...".

Tal com ell va dir, "hi ha més virtut germinadora concentrada en l'espiga que en la garba, i encara molta més en el gra que en l'espiga". És simptomàtic que el centenari de la poesia *La sardana* hagi passat gairebé desapercebut. Els conceptes maragallians topen tan frontalment amb

les noves formes de sardana *light* que preconitzen alguns elements rectors del sardanisme actual, que forçosament havien de silenciar una commemoració que els ha de resultar inoportuna. En la vida, com en la navegació a vela, es presenten dues opcions: deixar-se portar pels vents que bufen o anar allà on volem nosaltres. La primera és una navegació més plàcida i senzilla. La segona exigeix *voltejar*, és a dir, lluitar contra el vent. Aquesta és la posició que escolliren els idealistes que van aconseguir fer de la sardana la dansa d'un poble. Ja ho va dir el cronista Joaquim M. de Nadal, el 1958: "Els pobles dansen com viuen i viuen com són. Mireu com dansa un poble i sabreu com és aquell poble. Per això no és estrany que, quan els pobles viuen com a salvatges, aprenguin a ballar com els salvatges".

Abans es procurava acostar el jovent a la sardana inculcant-los els valors que conté. Aquesta era la tasca dels fonents de la sardana, orfeons, esbarts i centres excursionistes que, fidels al país, van mantenir-ne viu l'esperit. Fins i tot es va aconseguir en el dur període de la postguerra, gràcies, en bona part, a molts centres parroquials. D'uns anys ençà el panorama ha canviat. El sardanisme

organitzat —el que té accés als mitjans de difusió— ha escollit el camí fàcil: en comptes d'enlairar el jovent a la sardana, ha optat per rebaixar-la al nivell d'una dansa de moda, buida de tot contingut, apta per al públic de discoteca. La pretesa problemàtica de la sardana no rau en els sardanistes, sinó en la manca d'idealistes que segueixin la trajectòria rectora dels Maragall, Millet, Capmany, Amades, Llangueres, Miracle, Garreta i altres prohoms del país. En paraules del folklorista Joan Amades: "Adulterar una dansa és fer un tort als que basen els estudis etnogràfics en els documents que se'ls ofereixen. Aquesta responsabilitat fa que tot allò que ofereix la tradició ho tinguem per sagrat i per intangible, com a patrimoni immaculat a la barroera acció de les nostres mans pecadores. De tot el que hem après, ensenyat o explicat pel poble, no ens podem pas tenir per amos ni en som senyors, sinó usufructuaris".

Hi ha qui ingènualement propugna l'evolució contínua de la sardana, com si es tractés d'un procés indefinidament ascendent. Res més equivocat. La sardana, com a dansa viva que és, està subjecta a la mateixa llei que regeix tots els organismes vius, en els quals l'evolució entranya sempre una fase final de decadència. No hem de fer més que aplicar a la sardana les fatalistes teories de l'erudit empordanès Alexandre Deulofeu, exposades a *La matemàtica de la història*. Parlant de la qüestió, el mestre Roig, que vaig tenir de catedràtic de l'assignatura de Folklore al Conservatori del Liceu, ens va

posar un exemple gràfic que recordaré sempre més: "La sardana, en la seva evolució, ha arribat a un nivell màxim. És com l'excursionista que, després d'unes hores d'ascensió, arriba al cim per fruit de l'esplèndid panorama que ha deixat enrera. Procura estar-s'hi tant com pot, perquè sap que tot pas posterior serà per iniciar la davallada".

Aquesta, doncs, és l'única solució: intentar conservar la sardana tal com és. L'evolució autèntica és lenta, gairebé imperceptible, fruit de l'anònima iniciativa del poble. El mèrit de Pep Ventura va consistir en la seva genial aportació a un procés evolutiu de la sardana curta, que sense ell no hauria prosperat. Però els canvis que ara s'intenten, tant en la sardana com en la cobla, presenten unes característiques totalment diferents: no es tracta d'evolució sinó d'innovació deliberada, que es malda per imposar al poble mitjançant una estudiada campanya publicitària, seguint les directrius típiques del *marketing* comercial.

Confio en la bona fe dels innovadors, ja que no dubto que, com jo, desitgen el millor per a la sardana. El que ens diferencia, però, és una visió de futur diametralment oposada. Espero que malgrat l'apatia col·lectiva regnant, s'imposi una darrera espurna d'aquell seny d'antany i que els intents reformistes no passin a la història de la sardana més que com un deplorable exponent de la profunda crisi de la societat actual.

Lluís Albert

ROMÀNIC A LLANÇÀ:

SANT MARTÍ DE VALLMALA

SANT GENÍS DEL TERRER

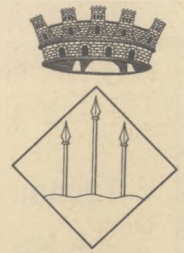
SANT SILVESTRE DE VALLETA

TORRE DE LA PLAÇA

TORRE DE L'ABAT

Visiteu-los! Formen part del nostre patrimoni col·lectiu.

Llançà

FESTA D'ESTIU 1995

PROGRAMA D'ACTES

Divendres, 18 d'agost

Tarda:

- A les 7, cercavila amb els GEGANTS, CAPGROSSOS I GRALLERS DE LA CELLERA DE TER. (Recorregut: Col·legi Públic Pompeu Fabra, Gardissó, Rafael Estela, plaça Major, Salmerón, Muralla, Major, la Selva, Gardissó i plaça de les Escoles). Xocolatada infantil a la pineda de les Esplanes.

Nit:

- A les 10, audició de sardanes, a la plaça Major. Cobla MIL·LENÀRIA.
- A 2/4 de 12, a l'aparcament Rafael Estela, ball amb el conjunt CIMARRON.

Dissabte, 19 d'agost

Matí:

- A les 10, gimcana infantil, a la plaça de les Escoles.
- A les 10, tirada social-general al plat, al Club de Tir el Molí.

Tarda:

- A les 4, Campionat de Botifarra, a la pineda de les Esplanes.
- A les 6, Concurs de colles sardanistes, a la plaça Major. Cobla CIUTAT DE GIRONA.
- A les 7, a la pineda de les Esplanes, jocs de cucanya per a la mainada.

Nit:

- A les 10, a l'aparcament Rafael Estela, sopar popular. (Menú: pa amb tomàquet, botifarra i mongetes. Preu: 400 ptes., inclosos coberts).
- A 2/4 de 12, ball amb els conjunts AQUAREL·LA i OMEGA, a l'aparcament Rafael Estela.

Diumenge, 20 d'agost

Matí:

- A les 9, a la plaça Major, Concurs Infantil de Dibuix i Pintura ràpids.
- A les 10, partides ràpides d'escacs, a la plaça Major.
- A 2/4 d'11, al Pavelló Municipal d'Esports, partits preliminars del III Torneig de bàsquet de veterans "Vila de Llançà".

Tarda:

- A les 5, al Pavelló Municipal, partits finals del III Torneig de bàsquet de veterans "Vila de Llançà".
- A les 6, partit de futbol, al camp municipal de les Esplanes, trofeu Ajuntament de Llançà: CE PORTBOU – CE LLANÇÀ.
- A les 7, a la plaça Major, titelles, pallassos i animació pel grup LA MASCARADA. Lliurament de premis i diplomes del Concurs infantil de dibuix i pintura ràpids.

Nit:

- A les 11, a l'aparcament del carrer Rafael Estela, Cantada d'Havaneres, amb els grups TERRA ENDINS i PORT BO. Cremat popular, (es facilitarà cremat i estris necessaris perquè els grups interessats se'l pugin fer).

Exposicions

- **LE CERCLE D'ART DE CRAINHEM**, de Bèlgica: pintures, escultures i ceràmiques de vint artistes, a la Sala municipal d'exposicions (Rafael Estela, 6).
- **PEDRO TZONTÉMOC**, fotografies de Mèxic, a la Sala de la Residència de la Generalitat (Cabrafiga, 15).
- **MANEL MARTÍNEZ**, olis, a la Casa de Cultura.

Josep

RAFART

**CARNISSERIA
XARCUTERIA
CARNES DE L'EMPORDÀ
PRODUCTES ARTESANS**

C/. Major, 7
Tel. 38 01 02
LLANÇÀ

Marisqueria

El Puerto

JOSÉ CANO MARTÍNEZ

Telèfon 38 00 44 - Fax 12 00 24
Tel. particular 12 00 24
Carrer Castellà, 7 - **LLANÇÀ**

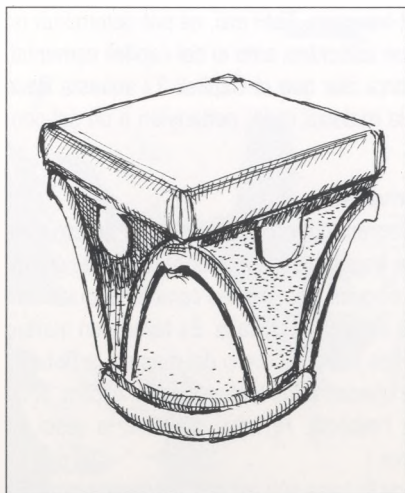

Bones Festes

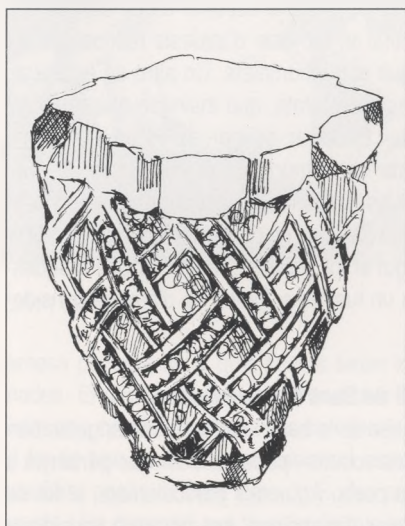
"la Caixa"

**CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS
DE BARCELONA**

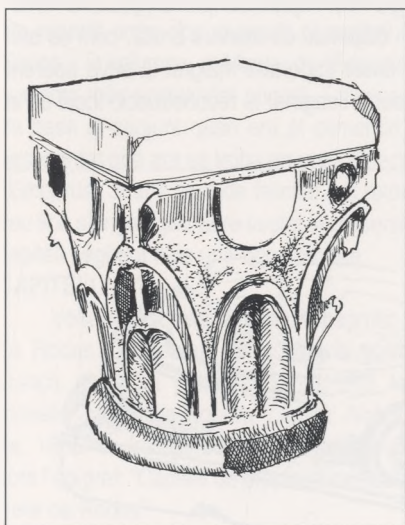
CAPITELLS ROMÀNICS DE LLANÇÀ

CAPITELL 1

CAPITELL 2

CAPITELL 3

Dibuixos de Rafael Borràs

A la Casa de la Vila de Llançà es guarda actualment un capitell romànic. Ha estat donat al poble per la senyora Yedra de la Riva, que des de molts anys enrera l'havia vist a la seva casa. Hom pensa adequar un espai a la torre de la Plaça per deixar-l'hi exposat permanentment. El gest modèlic d'aquesta senyora, en desprendre's d'una peça històrico-artística en favor del patrimoni cultural comú, ha de merèixer el reconeixement dels llançanencs.

La presència del dit capitell a l'Ajuntament i el desig de divulgar-lo des d'aquestes pàgines, ens ha portat a conèixer l'existència a Llançà d'altres peces romàniques. Probablement encara n'hi ha més a la vila, però nosaltres, fins ara, hem tingut ocasió de veure, amidar i dibuixar dos capitells més i dues bases de columna. Agraïm l'amabilitat dels propietaris d'aquestes peces pel seu acolliment i les facilitats que han donat. Ells les guarden com un preuat patrimoni familiar, ja que en la majoria dels casos han estat trobades en fer obres a la casa, o bé s'hi han custodiat per part de diverses generacions.

Així, doncs, podrem afegir al capitell donat al poble les referències a les altres peces, fins ara inèdites. Per descriure-les breument, les hem enumerat de manera convencional.

CAPITELL 1 (avui a la Casa de la Vila):

És de dimensions reduïdes, amb tendència a la forma cúbica i probablement tallat en granit. Amida 25 cm d'alçada, 22 de costat a la superfície superior i 20 de diàmetre inferior. La decoració és senzilla i pràcticament idèntica a les quatre cares: unes fulles grans i de relleu destacat, de forma lanceolada, ocupen els angles. Un filet boterut remarca el contorn, mentre tota la resta és llisa; es cargolen només una mica de les puntes. Els espais entre les fulles, a les cares frontals, són llisos. Només hi ha uns ressalts geomètrics centrats a la part superior, un dels quals és semicircular, mentre els altres tres són circulars. L'àbac és llis i una grossa motllura forma el collarí, sobre el qual, a la base del capitell, hi ha una curiosa franja rebaixada.

Es tracta d'un capitell romànic de factura una mica matussera, obra d'un artesà popular, cosa que dificulta una aproximació cronològica. Com a hipòtesi de treball, el situariem a la segona meitat del segle XII. Tanmateix, es tracta d'un element interessant, ja que les seves mides i simplicitat ornamental fan pensar que podia pertànyer a un edifici civil, potser a un finestral. Si això fos cert, el seu gruix i forma indicarien que es tractava d'una finestra de tipus poc evolucionat, no gaire esvelta, d'acord amb la datació que hem apuntat.

CAPITELL 2 (Propietat privada):

Alt i estilitzat, de pedra calcària, en un estat de conservació no gaire bo (l'astràgal i l'àbac, molt trencats). Fa 45 cm d'alçada, 25 d'amplada superior i el diàmetre de la base només és de 15 cm. En ésser força ample de dalt i estret de baix, presenta una forma afuada, de tronc de con invertit. Tota la seva superfície és ocupada per una ornamentació a base de cintes esculpides en relleu destacat, que s'entrellacen de manera regular, a mena de xarxa. Són formades per dos petits nervis llisos, que delimiten una línia de perles central. Entre les cintes hi queden uns espais romboïdals, on apareix un segon pla, decorat amb unes perles més grans. Sembla com si les cintes lliguessin una mena de coixí de perles. El capitell té una bellesa especial i el seu tema és força original dins el nostre romànic, si bé les cintes perlades, per delimitar conjunts decoratius, no són estranyes des de les mostres més antigues d'escultura romànica.

El Museu d'Art de Girona té un capitell –no exposat de manera permanent– una mica més petit, esvelt i de semblant decoració, però no idèntic. Les cintes amb perles s'hi entortolliquen de manera més complicada i no té el segon pla. Aquest capitell ha estat considerat d'un moment avançat dins el romànic, ja de final de segle XIII. Nosaltres farem content algú que diu que sempre retardem massa les datacions. Considerem que el capi-

tell de Llançà es pot situar dins un ventall cronològic que abraça des de mitjan segle XII fins a les primeres dècades del XIII. Per la decoració, la forma i el diàmetre de la base, es pot suposar que pertanyia al mainell d'un finestral d'algun edifici civil. Devia ésser una obertura amb fina columneta, alta i esvelta.

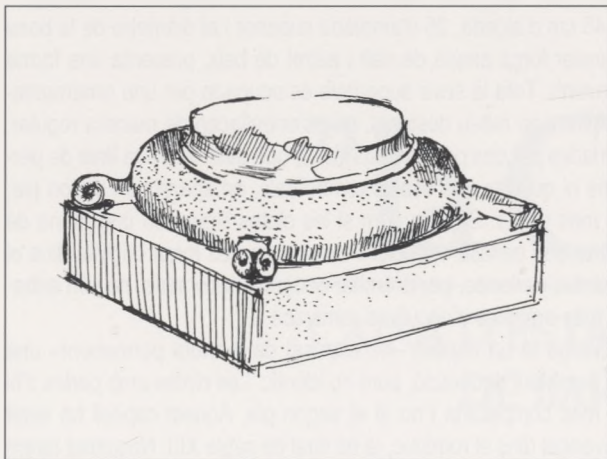
CAPITELL 3 (propietat privada):

És un capitell que té força pàtina; sembla de pedra calcària. Amida 29 cm d'alçada per 23 d'amplada, i la base té un diàmetre de 17 cm. L'àbac és llis, com la grossa motllura de l'astràgal, que en part és trencada. S'hi repeteixen uns mateixos temes decoratius a tot volt. Els angles presenten dos registres de fulles disposades de manera singular: una fulla petita neix de l'astràgal i, en un segon pla, sorgeix al darrera la fulla superior, més gran. Les fulles són llises i lleugerament còncaues; del vèrtex de la primera en surt una tija que enllaça amb la fulla superior. És esculpida de manera que, entre la tija i la superfície de la fulla, hi queda un petit espai buit. Així mateix, el vèrtex de la fulla superior i l'àbac del capitell són units per mitjà d'una altra tija, més curta, que també deixa un espai buit amb el tambor del capitell.

L'existència d'aquests buits o calats motiva que la majoria de les tiges s'hagin trencat. A les cares frontals hi ha una fulla com les anteriors però sense la tija del vèrtex, al registre inferior, mentre el superior és centrat, sota l'àbac, per un senzill ressalt semicircular i llis. El treball d'aquest capitell, per una banda tosc i sense detalls, per l'altra presenta els calats que demostren una certa habilitat de l'escultor i una composició una mica complexa, inspirada, de manera remota i deformada, en el model clàssic corinti. Es tracta d'una peça obrada, molt probablement, dins el segle XII.

BASE A (propietat privada):

Els propietaris del Capitell 3 també conserven una base de columna que, per les mides, s'hi correspon. És de pedra calcària. El plint, quadrat, de 27 cm de costat, és llis. Als angles superiors ha estat ornamentat amb uns petits relleus que sorgeixen del tor. Els dos relleus que no són malmenats acaben amb una doble voluta o cargol. El tor inferior és voluminós i desenvolupat, convex, de perfil semicircular i llis, com és habitual; l'escòcia, còncaua i força menys alta, és delimitada per uns filetons molt poc marcats. El tor superior era molt més petit, però la seva mot-

BASE A

llura és completament trencada. Tot i així, es pot determinar un diàmetre de 17 cm, que coincideix amb el del capitell esmentat. Ens sembla, doncs, força clar que el Capitell 3 i aquesta Base A, que es guarden a la mateixa casa, pertanyien a un sol conjunt.

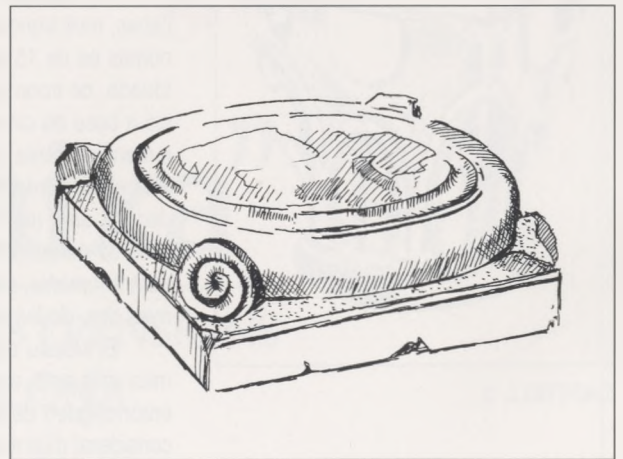
BASE B (propietat privada):

En aquest cas veurem com una simple base de columna romànica, tot i que és fragmentada, ens dóna informació interessant. És una peça singular, tant per les característiques com per les circumstàncies de la seva troballa. És tallada en marbre blanc del mateix país (de la Falconera o del mas de la Birba?). Ha estat arranada i en queden dues terceres parts: el plint, el tor inferior i la meitat de l'escòcia. Hi falta, per tant, la resta de l'escòcia i el tor superior.

Les dimensions de la base són excepcionalment grans. És rectangular, de 35 x 32 cm. El plint, poc alt, és llis en dues de les cares i a les altres dues té una línia finament incisa al llarg de la part alta. En els angles del seu pla superior és ornat amb uns relleus que enllacen amb el tor. Dos d'aquests relleus sembla que eren llisos, tot i que són incomplets. Un altre és escapçat, amb incisions múltiples als costats, que insinuen que acabava en un motiu ornamental. El darrer, sencer, és esculpit en forma de cargol o voluta vista frontalment. El tor inferior és de gran volum i completament llis. L'inici de l'escòcia presenta un petit filetó. L'alçada total de la part que es conserva és de 12 cm. Malgrat que ha desaparegut el tor superior, resta clar que a aquesta base hi corresponia un fust de columna de diàmetre considerable.

Una prova de l'espoli de Sant Pere de Rodes

Les característiques de la base—de forma rectangular, ben decorada només en dos costats— poden indicar que pertanyia a un angle, potser d'una porta. Aquestes particularitats, el fet de ser de marbre i les seves dimensions, ens porten a considerar la possibilitat de la seva pertinença a la portada monumental de la basílica de Sant Pere de Rodes, obra del Mestre de Cabestany i el seu taller (segle XII). Aquest conjunt d'escultura romànica ha estat espoliat i dispersat de manera brutal, com és ben conegut. La base pot ésser important malgrat la seva aparent insignificança. Pot ajudar a imaginar la reconstrucció ideal de la

BASE B

CAPITELL 4

famosa portada, de la qual només tenim indicis i teories aproximades. El seu propietari actual va trobar la base al paratge de Setcases, on s'havia emprat de cantonada d'una paret de vinya. El fet és ben il·lustratiu de l'enorme i increïble dispersió: poden aparèixer peces de Sant Pere de Rodas en les indrets més inesperats. Una dispersió que té episodis que arriben fins avui mateix.

Així, el conjunt que hi havia fa un cert temps al cementiri de Llançà, format per una columna esculpida —de la portada de Sant Pere—, un capitell —del claustr— i un basament. Finalment fou repartit entre dos museus: el capitell és al Museu d'Art de Girona, i la columna, al Museu de l'Empordà, de Figueres. Hi ha quelcom més sorprenent encara. La peça esculpida que servia de base al conjunt quan era al cementiri de Llançà, ens hem assabentat que ara es troba en una col·lecció particular, lluny de l'Empordà. Si ens hem de felicitar pel retorn d'algunes peces al seu lloc s'origen, per altre costat la dispersió encara continua. El capitell següent n'és una bona mostra.

CAPITELL 4 (?):

Volíem descriure també un magnífic capitell de Sant Pere de Rodas, que durant anys s'havia guardat en una casa de Llançà. Se n'ha publicat només una fotografia al llibre de mossèn Josep Clavaguera, *Llançà. Notes històriques*, Barcelona, 1986. La imatge del capitell és reproduïda a la pàgina 48, sota l'epígraf: "Capitell de propietat particular, procedent de Sant Pere de Rodas".

Se'ns ha informat que aquest capitell ja no és a Llançà. Ignorem on es troba actualment. La fotografia citada mostra una sola cara. Segons les nostres notícies, una altra cara tenia la mateixa decoració, mentre les altres dues eren molt gastades i

probablement una d'elles havia quedat sense esculpir. Aquest detall indica que era un capitell de cantonada. A l'escena representada, dos lleons rampants i enfrontats, situats als angles —és visible que tenen el cap comú amb els de les altres cares—, ataquen i engrapen pel coll un personatge situat al centre, que obre la boca. El simbolisme és ben corrent a l'escultura romànica: l'home vençut i dominat per les feres, la humanitat pecadora posseïda pel maligne. L'escultura és d'alt relleu i de gran qualitat; s'inscriu dins la sèrie de capitells atribuïts al claustr de Sant Pere de Rodas. En aquest sentit, cal destacar l'estreta semblança de la forma de representar els lleons, i detalls com el seu pelatge, en aquest capitell i en el del Museu d'Art de Girona, ja esmentat, que procedeix del cementiri de Llançà. Així mateix, el rostre del personatge, amb els ulls boteruts i el serrell horitzontal sobre el front, recorda un altre capitell de Sant Pere de Rodas del mateix museu (núm. d'inventari 33), també amb un esquema compositiu a base de figures humanes i lleons.

Tots aquests capitells, com altres del mateix museu gironí i del museu del Palau de Peralada, hom considera que són del claustr de Sant Pere de Rodas. Les mostres més elevades de l'escultura del dit claustr (segle XII) s'opina que són influïdes per l'obra del Mestre de Cabestany, un reflex de la darrera etapa de la plàstica de Tolosa de Llenguadoc, la de la porta del monestir de la Daurada, i que influeixen en l'escultura local, com la del claustr de la catedral de Girona.

Totes les peces de Llançà provenen de Sant Pere de Rodas?

L'escultura de Sant Pere de Rodas del segle XII (deixant de banda l'art esplèndid de l'època d'erecció del monestir, del segle X), es pot dividir bàsicament en dues sèries: la portada del temple, del Mestre de Cabestany, i el claustr. Hi ha, a més, un grup de capitells dels segles XII-XIII, de factura més simple i modesta, que s'ignora on estarien situats dins el conjunt monàstic. Hem de pensar que hi havia sarcòfags monumentals, tots desapareguts, amb els quals poden tenir relació.

Considerem, doncs, de Sant Pere de Rodas la Base B (que atribuïm a la portada) i el Capitell 4 (del claustr), que ha marxat de Llançà. Ara bé, pel fet que una peça romànica es trobi a la nostra vila, no vol dir que forçosament hagi baixat de Sant Pere de Rodas. Llançà, als segles medievals, era la població més important de l'entorn del monestir. Hi havia el palau de l'abat i les seves dependències, el casal dels batlles, altres edificis notables i l'església romànica de Sant Vicenç, de la qual perviu el campanar: la torre de la Plaça. El Capitell 1 i el Capitell 2 segurament pertanyen, com hem dit, a edificis civils. Potser formaven part de finestrels romànics geminats, com els del grup de la catedral de Vic que es mostren al Museu Episcopal de la dita ciutat. Aquests dos capitells els hem considerat, doncs, probablement originaris de Llançà mateix. Podem dir el mateix del Capitell 3 i la seva Base A, però en aquest cas mantenim algun dubte. El capitell, per les mides i factura, presenta certs paral·lelismes amb el grup d'obres més simples o modestes de Sant Pere de Rodas.

Al nostre entendre, seria molt interessant de veure reunides algun dia, a la torre de la Plaça, totes aquestes peces d'art medieval, encara que sigui en una exposició temporal.

Joan Badia Homs
Rafael Borràs Garcia

LLANÇÀ, A TRAVÉS DELS TEXTOS DE JOSEP PLA

Resseguir la presència del nostre poble en diversos textos planians ens permet recordar –els més grans– o conèixer –els més joves– aspectes del passat de Llançà.

Generalment, Josep Pla només al·ludeix Llançà quan comenta una zona concreta, ja sigui el litoral o bé la comarca, no obstant això, en algunes ocasions ens dedica algunes pàgines. Mitjançant l'*Obra Completa* –famosa pels seus 45 volums vermells editats per Destino– i l'ajuda dels seus índexs (volum 46) comentaré breument les impressions de Llançà més rellevants segons l'escriptor empordanès.

Pla fou un inesgotable viatger i escriptor, per consegüent, sovint l'estada o la visita d'un poble es convertia immediatament en material literari. No en va, aquest escriptor concebia la literatura com "una lluita contra l'oblit". Un lector poc habituat a la lectura de la seva obra se sorprendria d'examinar el gran compendi de matè-

ries que aplega la seva prosa. Em serviré del poble de Llançà per il·lustrar-ho.

Així, si esteu disposats, farem un salt en el temps per prosseguir amb les descripcions i les reflexions de Pla. Em cenyiré a temes centrals com, per exemple: la geografia, la història, els personatges llançanencs, el caràcter, el clima...

Quant a la geografia, Pla fa una curiosa observació: "Després d'haver passat el coll que cau sobre el litoral del Golf de Lleó, em fa l'efecte que hem deixat enrera l'Empordà. ¿No és aquesta part del nostre país, que comprèn el Port de la Selva, la Selva de Dalt, Llançà i el Port, Garbet, Colera i Portbou, una projecció de la vella comarca del Vallespir establerta pel tractat dels Pirineus a favor d'Espanya? A mi m'ho sembla, almenys" (vol. 35, p. 261).

Dins el volum *Tres guies* trobem una extensa descripció de la Costa Brava. Seguint la seva lectura us recomano especialment l'apar-

Arxiu/Pumareda

tat “Del Port de la Selva a Llançà: el Port de Llançà” (pp. 332-36). Pla demostra que coneix bé el nostre poble i sintetitza diferents qüestions referents a: la geografia, la història (els erudits de l'època creien que la via de Roma a Tàrraco passava per Llançà), la toponímia, el turisme...

Sobretot lloa la complementarietat del poble, és a dir, la fusió entre el mar i la muntanya.

Creieu en l'existència d'un caràcter peculiarment empordanès? Pla, sí. Per comprovar-ho, llegiu les pàgines 536 i 537 de *Notes del capvesprol*, on escriu: [...] “L'empordanès és volàtil. No és gaire fixat a la terra.”. Més endavant: “L'empordanès, interiorment i exteriorment es considera i, a més, n'està segur, que la gent no li correspon ni li dóna el relleu que té” (volum citat, p. 536). Tot seguit, ell mateix matisa (no us enfadéssiu...) que no es refereix a la pedanteria ni pretén generalitzar.

I és clar, el caràcter empordanès va unit inevitablement al clima: “Això fa que els qui vivim en aquest petit món siguem persones molt climàtiques, molt afectades pel clima, molt sensibles al vent” (vol. 7, p. 487).

És ben sabut que no es pot parlar de l'Empordà sense esmentar la tramuntana. Fa molts anys, segons Pla, la tramuntana era ben rebuda perquè allunyava les freqüents plagues de mosquits. Fins i tot, la gent feia pelegrinacions i romiatges pregant la seva vinguda. “Tramuntana fresca i sana”, exclamava la gent gran del país. Però aquesta tasca ja no és vigent; tanmateix, Pla segueix defensant la tramuntana: “Personalment prefereixo a un dia de vent de garbí cinc de tramuntana. Sospito que, sobre aquest fet, hi ha, en el meu país, unanimitat” (vol. 7, p. 251). No sé si tothom hi està d'acord...

Les reflexions entorn la funcionalitat de la tramuntana no acaben aquí. S'hi afegixen les curioses teories científiques que l'escriptor empordanès exposa seguint l'assaig de l'enginyer Frederic Macau, publicat el 1967. Aquestes dissertacions reben el nom de Teorema de l'Empordà i estableixen la relació entre el golf de Roses i la geometrització de la costa de l'Alt Empordà a causa de la tramuntana (vol. 7, pp. 256-58).

Llegint les descripcions de Llançà ens adonem que, al seu darrera, traspua l'evocació d'una gent, d'un temps i d'una manera de viure.

Carles Riba ho sintetitza perfectament a l'article titulat “Josep Pla”: “D'on, en les seves visions de paisatge, una oscil·lació contínua entre dos moments: el que anomenariem més aviat pictòric, en què les coses es concentren, se li oposen en llur perfil, en llurs masses, en llur color, i ell, amb ull agut i exacte, les hi fixa; i el moment autènticament poètic, en què, ja filtrades treuen llurs valors humans i s'associen amb el seu món sentimental” (*Obra Completa*, vol. II, pp. 344 i ss).

A l'article citat, Riba considera a Pla “un creador de figures d'home”. Certament, és així: alguns llançanencs han estat convertits en personatges dels textos planians.

Per exemple, mitjançant la narració *Pa i Raïm* –dins el volum *Aigua de mar*– podeu conèixer i seguir les peripècies de dos contrabandistes de Llançà: Tanau i Pa i Raïm, qui dóna el nom al relat. Aquests personatges formen part d'una història basada en l'antic i freqüent contraban a la Costa Brava.

Un altre llançanenc al·ludit és el senyor Pere Granollers. Els seus mèrits són molt diferents als dels anteriors. Pla el selecciona com un dels quatre millors cuiners de l'Empordà. El senyor Granollers, nat al Port de Llançà, fou un cuiner de fama internacional que dirigí, durant molts anys, la cuina de l'Hotel de París, de Montecarlo. La seva biografia es troba inclosa dins els *Escrits empordanesos* (vol. 38, pp. 241-255). A més, Pla hi adjunta unes receptes d'aquest gran cuiner.

També podem recuperar la biografia de Josep Coll –nascut a Llançà el 1893– entre les pàgines de *Retrats de passaport* (vol. 17). Aquest llançanenc fou un músic de reconegut prestigi. En la seva trajectòria professional destaca la direcció de la Cobla Barcelona i la publicació del “Mètode de tenora i tible”.

Per acabar, res millor que unes paraules de Josep Pla, en les quals deixa constància de la seva voluntat i del seu objectiu com a escriptor: “Jo treballa pels que vindran, per la curiositat que algunes persones –moltes o poques– tindran demà i demà passat. Jo he tractat de descriure el país del meu temps” (vol. 7, p. 227). Escrigué per vèncer l'oblit i ho aconseguí. Els textos sobre Llançà ja pertanyen a la seva herència literària.

FESTA MAJOR DE LLANÇÀ. ANY 1121

(VERSIO DE L'ABAT DEODAT DE SANT PERE DE RODES) (6)

(GRIFEU BRITISH MUSEUM)

TURISME A LLANÇÀ: UNA MIRADA CAP AL FUTUR

La tradicional revetlla de Sant Joan assenyala el solstici d'estiu i, consegüentment, l'arribada de milers de persones procedents d'arreu del món. La tranquil·litat dels nostres carrers, la serenitat dels paratges mariners, es transformen en un bellugadís continu de persones i vehicles. És un fenomen substancial a aquesta època de l'any, turística per excel·lència. La vila i els seus habitants trastoquen el pols alentit de la resta de l'any amb un ritme frenètic, quasibé espordidor.

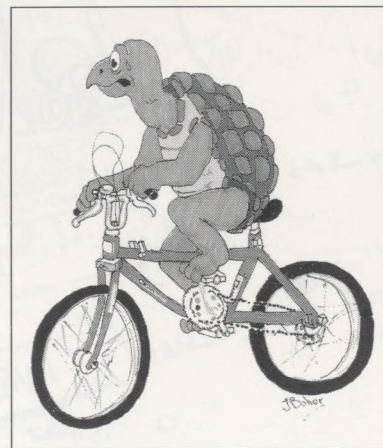
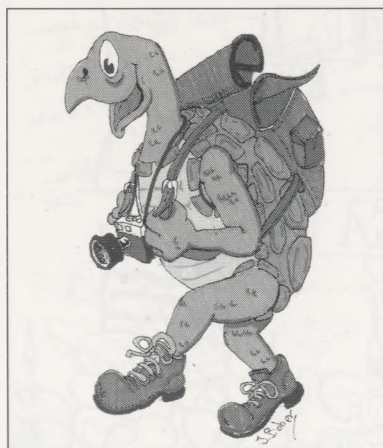
Llançà posseeix quelcom que el fa atractiu, que enlluerna qui el visita: uns factors geogràfics adequats i homes i dones d'esperit obert i acollidor. Poble, des de temps immemorials, dedicat a obtenir els seus recursos del treball de la terra i del mar... I, vet aquí, que pels volts dels anys seixanta, s'inicia un nou fenomen denominat "boom" turístic. Llançà oferia el que hom desitjava: molt de sol i platges d'argentades aigües. Però es feia necessari dotar el poble de serveis que fessin l'estada més còmoda i complaent. Aquesta ha estat l'ànima mestra que ha regit el nostre tarannà, generació rera generació, al llarg de les darreres tres dècades. I, tot s'ha de dir, penso que ens podem sentir força orgullosos de com ens ha sortit l'afer. No hem d'oblidar que el temps passa i amb ell arriben noves modes, inquietuds i estils de vida.

Des d'aleshores, el turisme ha estat la principal font de riquesa i de creació de llocs de treball a la nostra població. De fet, a Llançà, tots els elements naturals hi ajudaren: bon clima, una façana litoral ben assortida de platges i petites cales. Des d'aquells moments d'incipient turisme, els esforços privats i municipals per ampliar i millorar la qualitat dels serveis que s'ofereixen als visitants, han estat

innombrables. I Llançà segueix essent elegit per molts com a lloc de vacances. Això vol dir que el poble sap adequar-se a les necessitats d'un turisme cada vegada més nombrós, però també més selectiu i exigent. Cada vegada més, qui va de vacances exigeix una oferta qualitativament i quantitativament millor. Darrerament, s'ha posat de moda l'anomenat turisme verd. Aquest concepte ha esdevingut cada vegada més complex, ha obert els seus horitzons a nous camps d'esplai i lleure, tot adequant-se a les necessitats de preservació ecològica que exigeix el nostre planeta.

Ja no n'hi ha prou amb platges de qualitat reconeguda, ni amb restaurants vora mar on poder assaborir gustosos plats mariners. Avui dia, el turisme, format en gran part per jovent, necessita i vol experimentar noves formes per tal d'expressar la seva energia vital, la seva voluntat de viure aventures i sensacions desconegudes. Arreu proliferen els qui segueixen rutes a peu o en bicicleta de muntanya, cosa que possibilita un millor coneixement del paisatge i la descoberta de les restes d'un passat llunyà. O aquells qui, seguint la dèria d'Ícar, volen experimentar la sensació de volar com els ocells, o els qui prefereixen descobrir la bellesa dels fons rocallosos de la nostra costa, o els qui volen sentir l'agradable sensació del vent a la cara, formant part de la tripulació d'un vaixell a vela. Res de tot això és nou ni ha aparegut de sobte, però cal tenir en compte que cada vegada són més els qui, recuperant vells somnis d'infantesa, desitgen viure-ho.

...

Darrerament, el Patronat Municipal de Turisme ha dedicat part dels seus esforços a organitzar –seguint la iniciativa i direcció de Jaume T. Prim– diverses rutes d'interès especial, a peu o en bicicleta. Actualment, ell mateix, amb una colla de col·laboradors plens d'inquietud, ha decidit revitalitzar l'oferta de turisme verd i esports d'aventura. Per promocionar aquestes activitats, s'ha creat la "Rigorella", una mascota sorgida de la imaginació de Jordi Boher, i que representa una tortuga mediterrània (*Testudo hermanni hermanni*), espècie que es troba en greu perill d'extinció i manté a l'Albera i El cap de Creus un dels seus últims reductes vitals.

Amb l'eslògan "Llança-t'hi!", s'obre tot un ventall de noves possibilitats a tots els qui desitgin practicar activitats no massa usuals fins ara. Volar en parapent, llançant-se des de la serra de l'Estela i de puig d'Esquer, els permetrà contemplar Llançà des d'una nova perspectiva; practicar la immersió al cap de Creus, conèixer la riquesa biològica que ofereixen les seves profunditats. Així mateix, es vol revitalitzar la pràctica del tennis, l'excursionisme o el tir al plat. Per a tothom, la "Rigorella" obre la possibilitat de practicar els esports i activitats d'aventura que demanaven fins ara la seva divulgació.

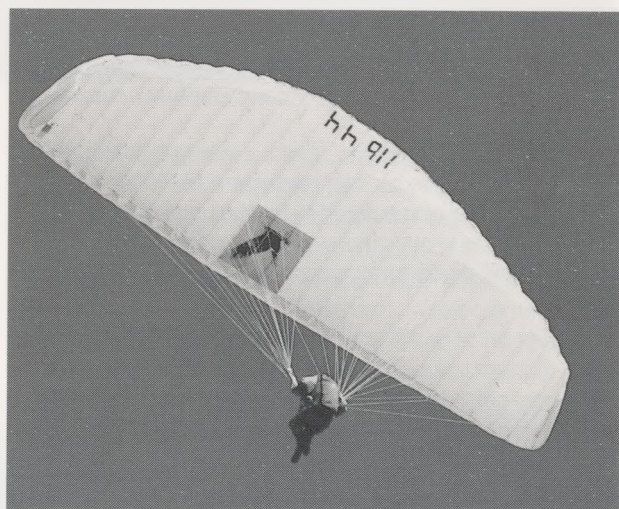
Com tots sabem, Llançà es troba situat entre l'Albera i la serra de Rodes-cap de Creus, zones que han merescut de l'Administració la consideració d'espais d'especial interès natural i cultural (Parc Natural de l'Albera i Espai protegit del cap de Creus). Cal fer possible als qui pugen d'excursió a Sant Pere de Rodes d'admirar un dels conjunts romànics més interessants, però també la importància monumental d'una de les zones més riques del Principat pel que fa al megalitisme. Malgrat els esforços realitzats per diverses entitats, quelcom de semblant succeeix amb el monestir de Sant Quirze de Colera, o les restes neolítiques i medievals del nostre terme: puig d'Esquer I i II, tomba de l'Abat, riera de Pujolar, en el primer dels casos; Sant Genís del Terror, Sant Silvestre i Sant Martí de Vallmala, en el segon.

Ens hem de sentir plens de goig de tenir boniques platges per oferir als nostres visitants, però també de les restes que han deixat aquelles cultures que ocuparen abans que nosaltres les terres on vivim. Procurar donar a conèixer aquests vestigis del passat és una forma d'enfortir el caràcter del nostre poble i de bastir-lo, si cal, de nova empena i il·lusió, pensant sempre en el futur.

Carles Molins

Jaume T. Prim

Jaume T. Prim

Jaume T. Prim

ENTITATS I COL·LECTIUS:

LLANÇÀ I ELS BOMBERS

Sovint, en aquesta revista que coincideix amb les Festes d'hivern i estiu, s'ha parlat d'entitats i associacions de la nostra vila. Una de les que pràcticament mai s'ha dit res és la dels bombers. I, sobretot, dels bombers voluntaris, un grup de gent de casa nostra amb més de disset anys d'història.

Si bé ara tots veiem un parc de bombers de la Generalitat de Catalunya, amb uns professionals ocupats en les tasques pròpies d'aquest cos, no sempre ha estat així. Els inicis, a finals del 1978, varen ser prou diferents del que ara tenim. Abans d'endinsar-nos en el repàs d'aquells anys, cal dir que jo mateix pertanyo al Cos de Bombers Voluntaris de la Generalitat, des d'aquell 1978. Potser és per això que hi ha alguna cosa dintre meu que m'ha portat a parlar d'aquest tema, no pas pel meu orgull personal –potser sóc el menys vàlid– sinó per donar a conèixer un grup de gent que, sigui l'hora que sigui, s'escaigui el dia que s'escaigui, sempre està disposada a acudir a la trucada dels serveis centrals.

Per poder parlar de tot això, he demanat l'ajuda de dues persones que, com jo mateix, varen viure aquells primers anys. En Josep Lluís Feliu, avui caporal del Servei d'Extinció d'Incendis i Salvament de la Generalitat i cap del parc de Llançà, i en Vicenç Bonareu, responsable dels voluntaris.

Repassem la història. Com a conseqüència d'uns importants focs que es van declarar a les illes Canàries l'any 1977, amb el resultat de diverses persones mortes, les diputacions provincials varen considerar imprescindible la creació de determinats cossos de bombers en llocs

estratègics. Fou així que es va pensar en Llançà com a població central de la zona del cap de Creus.

El que avui és el cap de brigada dels bombers de la Generalitat a Girona, l'Antoni Güell, fou nomenat ja llavors responsable de la Diputació per crear aquests grups de voluntaris. En contacte amb l'Ajuntament, es van sol·licitar persones disposades a complir aquests objectius i d'aquesta manera es va confeccionar una llista que, segons el nostre record, podia ser més o menys aquesta: Andreu Juanola, Francesc Ledesma, Andreu Pol, Vicenç Serradell, Pere Masdeu, Joan Soler, Josep Lluís Feliu, Jaume Borràs, Vicenç Bonareu, Francesc Maranges, Antoni Godoy, Amadeu Casas, Manel Tolsanas, Lluís Casellas i Vicenç Cortada. Crec que no ens hem deixat ningú, però, si així fos, us demanem disculpes).

I bé. Ja ens teniu de bombers. I què més? Doncs molta voluntat i molt pocs mitjans. Tot el que se'ns va donar fou un Land-Rover, amb un dipòsit d'aigua de 400 litres, per a tres passatgers, comptant-hi el conductor. Els altres, havien d'anar dalt del dipòsit, com podien, o, en el millor dels casos, amb vehicles particulars. Més tard, se'ns va facilitar un petit camió Avia, amb 1.000 litres de capacitat i amb més lloc per a la gent, fins a set persones.

La impotència que sentíem amb aquests mitjans era impressionant. De totes maneres, la companyonia amb els altres cossos de voluntaris i els de professionals, que a poc a poc anaven creixent, feien que ens superéssim a nosaltres mateixos, i ens resultés més senzill qualsevol entrebanc.

Classe pràctica,
amb els escolars.

Joan M. Pau

Oriol Pau

Un incendi forestal a Llançà.

El foc forestal, pels qui no l'heu tingut mai ben a prop, és certament espaiador. L'ensurt més gran que vàrem tenir, però, no va ser al bosc, sinó dins la vila de Llançà. Era l'any 1982, em sembla recordar, quan cada voluntari va ser alertat que hi havia foc a can Nadal, una drogueria on avui hi ha la botiga de la família Buxeda, al carrer Rafael Estela. Era la primera vegada que ens havíem d'enfrontar amb un foc urbà, agreujat per la perillositat dels components d'existències del comerç afectat. L'ús de la màscara d'oxigen feia més difícil el treball. Encara avui no sabem com, vàrem poder retenir les flames fins a l'arribada dels bombers del parc de Figueres –ja de la Generalitat–, que van ser per a nosaltres com aigua caiguda del cel, i mai tan ben dit. Entre uns i altres, el foc no va anar a més, i ens en sentim prou satisfets. La facilitat d'inflamació i explosió de les mercaderies hauria pogut provocar una catàstrofe. Avui, és una anècdota en el record.

Fins aquells moments, com a local teníem unes dependències cedides per l'Ajuntament, que feien funcions de garatge. Amb voluntat i poca cosa més, vàrem anar-lo adequant nosaltres mateixos, per tal de poder-hi menjar i dormir si era el cas. Amb el temps, l'Ajuntament es va convèncer que calia ampliar aquells locals i construir un parc amb cara i ulls. Vàrem fer un pacte: ells hi posaven els materials i els voluntaris hi posàvem la feina. No volem deixar passar l'oportunitat d'agrair a Cándido Barbosa i Antoni Barros la seva col·laboració en aquelles

tasques, aliens com eren al cos de voluntaris. De llavors en va resultar el que hi ha avui mateix.

Si parlem dels bombers voluntaris actuals, hem de reconèixer que amb la constitució i reforçament dels parcs de professionals, aquest cos altruista ha anat perdent pes específic, tot i que no vol dir que li manqui força ni entitat, com és el cas de Llançà. Sovint se'ns requereix quan per la importància del fet –que no necessàriament ha de ser el foc– el cap de brigada (per a nosaltres, “el massa”) ens fa cridar.

D'aquells quinze inicials ja en quedem menys. Per a uns la pròpia feina, per a altres l'edat, per a uns altres el cansament, han fet que, de mica en mica, anessin presentant la seva legítima renúncia al cos. Altres, però, seguim amb l'esperit disposat per servir el nostre poble i tots els altres pobles on se'ns faci anar. Les anècdotes, si ens poséssim a explicar-les, serien inacabables. La nostra tasca no s'acaba apagant foc, hi ha molts altres camps on podem treballar.

Voldriem, abans d'acabar, tenir un especial record per aquell qui fou el primer mestre de tots els voluntaris de Llançà i de molts altres pobles de les nostres comarques. Es diu Pedro Aldámiz i la seva vàlua ha fet que avui estigui al front de la seguretat del Teatre-Museu Dalí, de Figueres. Gràcies, Vicenç Bonareu; gràcies, Josep Lluís Feliu, per col·laborar amb la vostra memòria.

Antoni Godoy i Tomàs

LA NOSTRA HISTÒRIA

NOTÍCIES DE LLANÇÀ DEL SEGLE XIX, SEGONS ELS DIARIS DE L'ÈPOCA

Una bona font documental per anar esbrinant la història dels pobles, la que es coneix com a història local, són les hemeroteques, llocs on es guarden i es col·leccionen publicacions periòdiques, especialment els diaris. Per desgràcia, aquestes institucions no abunden massa en el nostre país, que ha sofert tants robatoris i destruccions dels béns culturals. L'hemeroteca més important de Barcelona té la seva seu a Ca l'Ardiaca, lloc habitual de consulta de moltes persones que cerquen notícies aparegudes a la premsa.

Aquesta tasca d'arxiu ha d'esser pacient i constant, sense pressa, s'han de girar fulls i fulls per cercar la breu notícia sobre la vila o poble que ens interessa. Aquest ha estat el cas de la troballa d'aquestes notícies de la nostra població. Aquest és el mèrit d'una persona que no és de Llançà, però que s'hi sent vinculada, perquè des de fa molts anys hi passa

les seves vacances. Es tracta d'Artur Morera i Corull, fill de Serinyena (Osca). L'amor a la seva vila natal l'ha portat a investigar i escriure sobre la història d'aquella població aragonesa. Mentre cercava notícies d'aquesta, recollia tot el que trobava de Llançà, i així m'ha lliurat una vintena de folis escrits a màquina, que van des de l'any 1851 al 1880. Són notícies de tres dècades del segle passat que fan referència a la vida dels llançanencs.

La informació ens fa memòria d'esdeveniments importants, com la fil·loxera i l'arribada del tren, amb tots els detalls referents al fet d'estendre les vies i la construcció dels túnels, foradant muntanyes i turons dels darrers contraforts de l'Albera. Tampoc no hi manquen referències a les collites de raïms i de les olives, principals conreus de la contrada. Els diaris consultats per l'Artur Morera són el *Diari de Barcelona*, que era el més antic de l'Estat, (aparegué l'1 d'octubre de 1792), i *La Corona (Diario liberal de Barcelona)*. A continuació, ressaltem algunes notícies aparegudes en la dècada dels cinquanta del segle passat:

Diario de Barcelona

23 de gener de 1851:

"De Llansá nos escriben lo siguiente: En cambio del poco estrago que han hecho las aguas pluviales a pesar de diluviar continuo, pero suave, que ha ocurrido en estos últimos días, en la costa experimentaron en general algunos daños más o menos crecidos por efecto del temporal del E. que reinaba".

24 de juny de 1885:

"Acabamos de recibir noticias de la Junquera. Parece que se había recibido un aviso del subprefecto de Ceret notificando que el cabecilla carlista Marsal había pasado por el Boulou, disfrazado de arriero tomando dirección de la frontera. A consecuencia de este aviso, había salido de Figueras la columna al mando del coronel Ricardo Pieltain en dirección a Llansá i Culera".

6 de juliol de 1885:

"Por persona que me merece mucha confianza he sabido que en el pueblo de Llansá se ha capturado al asistente del general carlista D. Ignacio Burjó".

7 de juliol de 1885:

"La benemérita Milicia nacional de Llançà capturó en el día de ayer al jefe carlista D. Ignacio Burjó, su asistente, un criado, un cura y un tal Cairó, los cuales se hallaban ocultos en un bosque inmediato a aquella población. Al primero le hallaron un despacho del Capitán General de Cataluña,

y los dos últimos, en las ocurrencias últimas, servían de capitanes a las órdenes de Marsal. Esta mañana les han entrado presos a Figueras”.

11 de juliol de 1855:

“En la tarde de ayer llegó también una pequeña partida de tropa llevando a esta ciudad al cabecilla Burjó, a Cairó, y al asistente y criado de aquél, procedentes de las cárceles de Figueras, donde les condujeron, si mal no recordamos, los nacionales de Llansá”.

La Corona

24 de març de 1858:

“Ayer al anochecer apareció en la montaña de San Silvestre una partida de siete hombres, algunos de ellos enmascarados y que se supone que intentaban robar en el manso del rico propietario Juan Guanter. Luego que en ésta se tuvo noticia salieron algunos paisanos armados con escopetas de caza, verificándolo también la fuerza de carabineros, que no estaba de servicio, al mando del bravo oficial, D. Sebastián Uloqui”.

21 d'abril de 1858:

“Por fin los viñateros de esta comarca empiezan a salir de su apatía, y comprendiendo sus verdaderos intereses, parece que este año se proponen azufrar sus viñedos en vasta escala”.

29 de maig de 1858:

“Por espacio de cuarenta y ocho horas ha reinado un furioso temporal de viento del norte que ha causado perjuicios incalculables. El corazón se entristece dolorosamente al recorrer la campiña, en donde se ven los estragos ocasionados por la furia del vendaval”.

20 d'agost de 1858:

“A seis kilómetros de esta villa existe una abundantísima mina de cobre amarillo, titulada “Cuatro Naciones” en la cual tuvieron que suspenderse los trabajos, apenas empezados, por falta de recursos. Creo que dentro de poco volverán a empezarse por una poderosa sociedad de esa, que ha comprado la propiedad de dicha mina a los socios fundadores”.

Diario de Barcelona

31 de gener de 1860:

“El Sr. Fages, Diputado a Cortes por este Distrito, ha logrado que el Gobierno conceda 20.000 reales del fondo de calamidades públicas para hacer menos triste la suerte de los pueblos de Llansá, Cadaqués, ambas Selvas, Garriguella y Colera. Parece que las vías de comunicación se repararán con esta cantidad”.

Mn. Josep Clavaguera i Canet

CALIDOSCOPI

EL FRANCÈS

En fer-se fosc, en "Mesio" va baixar a poc a poc cap al cafè de l'Aureli. Plovinejava. Una pluja fina, intermitent, de primavera boja.

– *Ascorta*, noi! Un *conyaqué*...

L'Aureli badallà, displicent. Les guies del bigoti li penjaven tristoies. Mitja dotzena de mosques endormiscades tentinejaven pel taulell, entre els gots de cervesa buits i les tasses de cafè. En "Mesio" es va engolir la copeta de brandi andalús, sense parpellejar.

– *Otra*, noi!

Quatre, quatre copes exactament, només. En "Mesio" era molt primmirat amb això del beure. No com altra gent, que sempre parla de quatre copes i de vegades volen dir quaranta... Ell, en això i en altres afers com ara les dones, era molt precís, molt professional; tocat i posat, vet aquí. En acabar, mirà un moment, distret, la televisió del cafè. Una rossa repintada, amb aires de mitjaputa, cantava amb veu cremada allò de: "que las rondas no son buenas, / que hacen daño, / que dan pena, / que se acaba por llorar"... En "Mesio" remugà sordament i sortí al carrer, ple de bassiols. Ja no plovia, però.

L'escalforeta del brandi l'acompanyà fins a la platja. Una boira suau s'estenia pels carrers i la sorra humida. Aspirà profundament l'aire salabros. Tossí, cavernós, i escopí un gargall vora mar. Passà enmig dels llaguts de l'encesa, amb els grans llums apagats. Cecs, pensà, com l'ull esquerre de la Quima. Guaità la mar en calma, a la llum de la lluna minvant.

– *E una porca*, la Quima, cony! Però *età bona*, la tia!..

En "Mesio" va agafar dos rocs plans i els llençà, un rera l'altre, fent-los lliscar sobre l'aigua. Comptava els saltets que feien, fins que els veia perdre's a la fosca:

– ... *Tre*, quatre, cinc...

Llavors el va sentir:

– Ei, mestre! Veniu, veniu!

Va girar el cap a la dreta. A l'orla d'un llagut revellit, s'hi repenjava un home. Alt, sec, vestit de fosc, amb barba d'uns dies, negra.

– Veniu, *ici*!

– Eh? Què *diu* tu?

– És hora de partir, ja. Pugeu...

– *Ascorta*, noi! Què *vor* dir tu *m'això*?

– Fava de déu!... És tard. Cal arribar-hi abans d'alba...

L'altre el va agafar pel braç amb seguretat, imperiosament, i l'empenyé. Va pujar al llagut sense saber com i es va asseure a proa, amb el cap espès, tèrbol. La mar era un mirall obscur i lluent. L'home avarà la barca i saltà dins. Semblava acostumat a fer-ho, tanmateix. Agafà els remes i començà a vogar, lentament.

– *E* que jo volia llevar de prima...

– Som pas aquí per llevar, ara. Els congres ja te netejaran els filats, saps? Són pas adormits, els congres.

– Tu *e francè*... De Perpinyà, no?

– Bah!... Tant li fot...

– On hem d'anar, si e pot saber?

– A la platja dels Morts.

Les ombres cobrien en part la cara de l'home foraster. Una cara xuclada, cantelluda, resseca, de color de coure vell. Semblava del Rossellò, sí, per la parla. Però no enraonava gaire, no. En "Mesio" sentí un calfred de dalt a baix de l'esquena. Aquell home... podia ser la Mort? La Mort que se l'enduia, sí... Però la Mort era una dona, no?

– No *e pa er dimoni*, tu?

L'home va riure amb sorna:

– Ha!..

En "Mesio" pensava de pressa, atabalat, mentre l'altre vogava a palades seguides, poderoses. Només se sentia el xipolleig dels remes a l'aigua. En "Mesio" sentí tot d'una la humitat de la mar als ossos. Li vingué una glopada agra, amb el regust del brandi. Tremolà d'angúnia. Suava, amb una suor freda. Només tenia quaranta-tres anys, ell. I ja li anava bé de pescador, cony, amb els palangres i el tresmall. I amb la Quima a casa, que era bòrnia, però tenia bones cuixes. I feia un suquet de clave llada, de conya... No eren casats, amb la Quima, és clar. No devia pas ser per això aquell viatge...

– No, *ascorta*... Me'n vaig, jo...

– On vols anar, carallot? Som pas *ici* per *amussar-nos*. Ja som lluny de la platja, vés. En faràs via, així. I bé... T'estalviaràs molts patiments.

En "Mesio" va sentir de cop al pit com una brasa. Com si li tenallessin el cor amb un ferro roent. El dolor li va baixar pel braç, fins als dits, com una fiblada violenta.

– Vull *pa* morir, jo...

Rafael Borràs

L'altre remà amb més empenta. El llagut volava, era ja mar enfora. Es veia l'ombra del Castellar, força lluny, a estribord. Devien ser a les envistes de cap de Ras, potser. La mar feia olor d'alguers podrits.

– T'estimaries més morir de *cancèr*? Un *cancèr* de budells, potser? Fava de déu!.. Mesos i mesos de patir... És pas fulla de bruc, això. Els metges et desfarien. Operacions... T'obririen el ventre, com una magrana. Tallarien, no importa què, *ici*, allà. No podries ni fer de ventre pel forat del cul. I morir... Morir, *en fin*, igual...

L'home va aturar els remes, de cop. Li havia sal-

tat la corda d'un escàlem. Va aixecar-se un punt i es girà cap a la borda. Anava a posar-lo, de nou...

– Vull *pa* morir, jo, cony!..

D'un bot, va saltar-li a sobre. L'altre, ajocat, va rebre l'impacte a la ronyonada i perdé l'equilibri. El llagut, de sobte, brandà amb violència. En "Mesio", rebotit a la popa, s'agafà amb força a l'arjau i tancà els ulls. Quan els va obrir, al cap d'un moment, l'home era en mar, bracejant descontrolat, inútilment. Es va asseure al banc, tremolant, i vogà amb fúria. Les dents li petaven.

– Ei!.. Auxili!.. Ei!..

Girà el llagut, amb tres palades. Els remes ana-

Rafael Borràs

ven frenètics. La por se'l menjava viu. Lluny, va veure una mà que s'enfonsava a la fosca. Va vogar més de mitja hora, sense parar. Les mans li feien mal. Quan s'aturà, retut, era prop de la costa. Veia les cases del Port, embolcallades per la boira, a la nit.

– Recony, *e francè!* S'ha nat a la francesa... Merda de dimoni! Ni dimoni ni *re...* No sabia ni nedar, cony!..

Va recobrar, quasibé, el ritme de vogada. Quan el llagut atracà a la sorra, va baixar d'un salt

i el pujà uns metres amb el palanquí. Es calçà els espadenyots, xops, i s'acostà amb esma al carrer de casa. Encara tremolava una mica.

– Un boig, e clar... Un boig. Ni la mort ni *er* dimoni, cony. *Aquè no's* neguen...

A la cuina, la Quima endreçava els plats nets. La va veure d'esquena, les natges molsudes, mentre repassava la pisa amb el fregall. L'investí pel darrera, tot de cop, engrapant-la pels malucs. Amb la patacada imprevista, a la dona li va caure l'ull de vidre a l'aigüera. Va afanyar-se a collir-lo i se'l posà, vergonyosa, a correuita. Ell anava embalat, encès, i li palpà els pits amb mans apressades. En tombar-la sobre el lit, la Quima gemegava baixet, com una gata de gener a la teulada:

– Ai, “Mesio”.

Se li encengué la sang. Redoblà l'escomesa, amb braó. Es concentrà en la feina, ell, amb professionalitat conscient. Sempre n'havia presumit, d'això. La Quima es deixava fer. Tot d'una, va fer un crit ofegat:

– Ai, “Mesio”!.. Ai!..

Llavors, just en aquell moment, en “Mesio” sentí les primeres

punxades al ventre. Dues punxades llargues, punyents, que semblaren travessar-lo de part.

– Recony!.. *E francè...*

I va caure de gairell, cargolat, sobre les cuixes nues de la Quima.

Josep M. Salvatella

Amb les
Festes
i les
Tradicions

Llança

A tots els socis i simpatitzants:

Bona Festa!

Port de Llança - Moll Jordi Canal, s/n
17490 EL PORT DE LLANÇÀ

CAN QUIM

PEIX FRESC DEL CAP DE CREUS

GUINA TÍPICA CATALANA

Verge del Carme, 5

Tel. 38 05 37

17490 EL PORT DE LLANÇÀ

- AGENTS DE LA PROPIETAT IMMOBILIÀRIA
- ADMINISTRADORS DE FINQUES

Castellà, 48-50 - Tel. (972) 38 01 97

Fax (972) 38 08 81

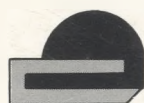
17490 Llança (Girona)

Monturiol, 13 (cantonada c/. Ample)

Tel. (972) 67 13 65

17600 Figueres (Girona)

GODOY CORREDORIA D' ASSEGUANCES, S.L.

godoy & caldas s.a.

ASSESSORS

*Serveis
professionals*

av. pau casals, 25-27, 1r, - tel. 38 05 00 - fax 38 14 63 - 17490 llançà
pi i margall, 1, pral. b - tel. 50 02 35 - fax 67 29 48 - 17600 figueres